

Asutus	Märkus	Kommentaar
Eesti Linnade ja Valdade Liit	<p>1. Eesti Linnade ja Valdade Liit esitab omapoolsed ettepanekud meile arvamuse avaldamiseks saadetud isikunimeseaduse eelnõule (Siseministeeriumi kiri 15.12.2025 nr 1-6/3325-1).</p> <p>Eelnõu on saadetud tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks kõigile linnadele ja valdadele.</p> <p>ELVL kooskõlastab eelnõud märkustega, millede osas oleme saanud põhjalikuma sisendi Tallinna linnalt, kellel on eelnõu temaatikaga olulisem kokkupuude kui teistel linnadel ja valdadel. Ettepanekute ja tähelepanekute osas on mitmeid sisulist arutelu vajavaid sätteid (näiteks p. 2, 8 ja 9), kui redaktsioonilisi märkusi. Mõnede sätete osas on ilmselt vajalikud ka täiendavad selgitused.</p> <p>Teeme ettepaneku need ettepanekud ühiselt läbi arutada, kaasates Tallinna linna esindaja.</p> <p>1. Ettepanek muuta eelnõu § 8 sissejuhatav lauseosa ja sõnastada see järgmiselt: „Isikunimi antakse lapsele:“.</p> <p>Leiame, et sõna „panemine“ on lisatermin, mida kasutatakse seaduses ainult üks kord ning mis tekitab pigem segadust. Eelnõus kasutatakse sõna „andmine“.</p>	<p>Toomas Sepp, toomas.sepp@elvl.ee</p> <p>Märkusega mittearvestatud. Selgitatud.</p> <p>INS-i EN § 8 erinev sõnastus tuleneb vajadusest näidata erinevaid toiminguid, milles lapsele nimi antakse. Sama loogikat on kasutatud näiteks INS-i EN §-s 12. Sõna „anda“ kasutatakse tavapärase verbina.</p>
	<p>2. Küsimus eelnõu § 10 lg 5 kohta</p> <p>Eelnõu § 10 lg 5 kohaselt lähtutakse perekonnanime andmisel isikunimeseaduse §-st 9. Kui isadus võetakse omaks, põlvnemine või põlvnemise puudumine tuvastatakse hilisemal ajal, siis kas selle alusel võib lapsele anda isa perekonnanime, mis oli isal lapse sünni</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Lapsele võib anda isa perekonnanimeks nime sünnuse seisuga, st nt võib laps saada isa perekonnanime, mida isaduse omaksvõtu hetkel kannab, mitte seda perekonnanime, mis lapse isa kandis lapse sünni hetkel.</p>

	ajal (näiteks kui isa perekonnanimi on vahepeal muutunud)?	Seletuskirja on vastavate selgitustega täiendatud.
	<p>3. Tähelepanek eelnõu § 18 lg 2 kohta</p> <p>Eelnõu § 18 lg-s 2 viidatakse muuhulgas järgmistele karistusseadustiku (edaspidi KarS) paragrahvidele: § 142 lg 1 või lg 2 p 2; § 143 lg 2 p 2; § 1432 lg-d 2-4.</p> <p>Juhime tähelepanu, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KarS § 142 on kehtetuks tunnistatud, mistõttu ei ole viide KarS § 142 lg-le 1 või lg 2 p-le 2 asjakohane; - KarS § 143 lg-s 2 ei ole punkte, mistõttu ei ole viide KarS § 143 lg 2 p-le 2 asjakohane; - KarS § 1432 lg-s 2 on sätestatud karistus sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik. KarS § 143² lg 4 reguleerib samas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimise võimalust. Eelnevale tuginedes leiame, et viide KarS § 143² lg-le 2 ja 4 ei ole asjakohane. 	<p>Selgitatud. Märkusega osaliselt arvestatud.</p> <p>Kõik KarS-i puudutavad sätted vaadatakse üle, vajadusel märgitakse löike täpsusega. Vajalik on kindlasti ka kehtetuks tunnistatud sätete seaduses loetlemine, sest nende alusel süüdimõistetud isikutele peab samuti kehtima nimemuutmise keeld. Nendes sätestatud süüteod ei ole dekriminaliseeritud, vaid KarSi sätete korrastamisel hõlmatud teiste sätetega. Seda vajadust põhjendatakse täpsemalt ka seletuskirjas.</p> <p>Isikunimeseadus kohaldub füüsilistele isikutele ning seetõttu võetakse arvesse sätetes füüsilisele isikule määratud karistust.</p>
	<p>4. Tähelepanek eelnõu § 18 lg 3 kohta</p> <p>Eelnõu § 18 lg-s 3 viidatakse muuhulgas järgmistele KarS-i paragrahvidele: § 142 lg 2 p 1; § 143 lg 2 p 1; § 143¹ lg 2 p 1. Juhime tähelepanu, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KarS § 142 on kehtetuks tunnistatud, mistõttu ei ole viide KarS § 142 lg 2 p-le 1 asjakohane; - KarS § 143 lg-s 2 ei ole punkte, mistõttu ei ole viide KarS § 143 lg 2 p-le 1 asjakohane; - KarS § 143¹ on kehtetuks tunnistatud, mistõttu ei ole viide KarS § 143¹ lg 2 p-le 1 asjakohane. 	<p>Selgitatud.</p> <p>Vajalik on kindlasti ka KarS-i kehtetuks tunnistatud sätete seaduses loetlemine, sest nende alusel süüdimõistetud isikutele peab samuti kehtima nimemuutmise keeld. Nendes sätestatud süüteod ei ole dekriminaliseeritud, vaid KarSi sätete korrastamisel hõlmatud teiste sätetega. Seda vajadust põhjendatakse täpsemalt ka seletuskirjas.</p>
	<p>5. Küsimus eelnõu § 20 lg 2 kohta</p> <p>Eelnõu § 20 lg 2 kohaselt esitatakse nime muuta sooviva isiku kohta avalduses järgmised andmed: 1) isikunimi;</p>	Selgitatud.

	<p>2) isikukood; 3) kodakondsus; 4) elukoht; 5) rahvus; 6) emakeel; 7) kõrgeim omandatud haridustase. Kehtival vormil ei ole kohta, kus saab esitada § 20 lg-s 2 nõutud andmeid alaealise isiku ja eestkostetava nime muutmisel. Palume täpsustada, kas kehtestatakse uus avalduse vorm.</p>	<p>Isikunimeseadusega avalduse vormi ei kehtestata, isikunimeseadus on sätestatud andmete loetelu, mida peab esitama, kuid eraldi vormi selleks määrusega enam ei kehtestata.</p>
	<p>6. Ettepanek muuta eelnõu § 21 lg 2 sõnastust Eelnõu §-s 21 on perekonnaseisuametniku ja Siseministeeriumi otsustuspädevuse osas arvatavasti ekslikult viidatud samale paragrahvile. Eelnõu § 21 lg-s 2 viidatakse perekonnaseisuametniku otsustusõiguse osas § 28 p-le 1, milles omakorda viidatakse eelnõu §-le 27. Eelnõu § 21 lg 4 p-s 1 viidatakse Siseministeeriumi otsustusõigusele §-s 28 sätestatud alusel, mille p-s 1 viidatakse samuti eelnõu §-le 27. Perekonnaseisuametniku otsustusõigust reguleerivas sättes (eelnõu § 21 lg 2) ei pea kajastuma viide eelnõu § 28 p-le 1, mis omakorda viitab eelnõu §-le 27, kuna §-s 27 loetletud menetlused on Siseministeeriumi pädevuses olevad menetlused, kus rakendatakse kaalutusõigust ning lähtutakse isikunimekomisjoni arvamusest.</p>	<p>Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud.</p> <p>Eelnõu § 21 lõige 2 annab perekonnaseisuametnikule õiguse teha otsuseid § 28 p 1 alusel, kui esineb § 27 piirang. Õigus puudutab avaldusi, mida saab perekonnaseisuametnik lahendada § 26 lõike 1 punkti 2 alusel – otsejoones üleneja sugulase dokumentaalselt tõendatud üheosalise perekonnanime soov. Selle sätte alusel lahendatavad avaldused tuleb jätta rahuldamata, kui esinevad § 27 lõigetes 1 ja 2 esinevad asjaolud. Seega perekonnaseisuametnik saab jätta rahuldamata avalduse lapsele (vanema perekonnanimest erineva) esivanema perekonnanime andmiseks, vanas kirjaviisi perekonnanime andmiseks. Perekonnaseisuametniku pädevuse teha keelduvaid otsuseid määrab ennekõike ära see, milles tal üldse on otsustuspädevus. Seega kuna üleneja sugulase RRI kantud perenime andmine on perekonnaseisuametniku pädevuses, siis on ka selle andmisest keeldumine tema pädevuses. Kuna seaduses on otsene keeld (eelnõu § 27 lg 1 ja 2), siis midagi täiendavalt kaalutleda ei ole vaja (st puudub võimalus keelust mööda minna). Eelnõu § 27 piirangud ei ole rakendatavad üksnes Siseministeeriumi pädevuses.</p>
	<p>7. Ettepanek muuta eelnõu § 23 lg 1 p 7 sõnastust Ettepanek on sõnastada eelnõu § 23 lg 1 p 7 järgmiselt: „7) alaealise isiku isikunime muutmiseks vajalik</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p>

	<p>lapsevanema nõusolek on antud turvalises veebikeskkonnas;“. Eelnõu § 23 lg 1 p-i 7 sõna „lapsevanem“ lisamisega täpsustatakse, et tegemist on lapsevanema antud nõusolekuga. Sellisel juhul ei tekiks arusaama, et laps võib turvalises veebikeskkonnas anda nõusoleku oma nime muutmiseks.</p>	<p>Eelnõu sõnastust on muudetud vastavalt ettepanekule ja uue versiooni kohaselt on lisatud eelnõu § 23 lg 1 p-i 7 sõna „vanem“.</p>
	<p>8. Ettepanek muuta eelnõu § 27 lg 1 sõnastust Ettepanek on sõnastada eelnõu § 27 lg 1 järgmiselt: „(1) Alaealise isiku perekonnanime ei või muuta, kui selle tulemusel ei kanna laps otsejoones üleneja sugulase perekonnanime.“. Eelnõu § 27 lg 1 kohaselt ei või muuta alaealise lapse perekonnanime, kui selle tulemusel ei kanna laps kummagi vanema perekonnanime, välja arvatud juhul, kui selle perekonnanime muudetakse käesoleva seaduse § 26 lg 1 p 3 alusel. Senise praktika põhjal on Tallinna linna hinnangul selline nõue liiga piirav. Erandi tegemiseks annab aluse § 26 lg 1 p 3, aga see puudutab vaid üksikuid juhtumeid. Alaealise isiku nime kontinuiteedi põhimõttel ei tohiks lapse perekonnanime üldse muuta. Tallinna linn on sellest ka praktikas lähtunud ja lapsevanematele selgitanud, et lapsel on õigus perekonnanime stabiilsusele ja oma identiteedile. Kui aga lapsele siiski soovitakse anda uus perekonnanimi, peab menetluses lähtuma lapse huvidest (lastekaitseadus § 3 ja § 21). Samuti eeldame tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 138 lg 1 alusel, et lapsevanem teostab avaldust esitades oma vanema õigusi heas usus. Näeme praktikas tihti juhuseid, kus lapsele on antud ema perekonnanimi, mille ema on saanud läbi uue abielu (kärgepered) ja millest laps soovib täisealiseks saades esimesel võimalusel vabaneda, sest</p>	<p>Märkusega osaliselt arvestatud. Terminid eelnõus ühtlustatud.</p> <p>Muus osas selgitab Siseministeerium, et jääme eelnõus märgitu juurde ega pea põhjendatuks lubada anda alaealisele vanavanemat, vanavanavanemate jne perekonnanime. Kui lapse vanemad ei kanna enam seda nime, mis on lapsel, st tekib olukord, kus laps ei kanna kummagi vanema nime, ei ole sündi lapse nime muuta, kuid ei ole ka põhjus anda lapsele vanematest erinev perekonnanimi. Selgitame, et isikul on täisealiseks saades võimalik taotleda endale otsejoones üleneja sugulase perekonnanime eelnõu § 26 lg 1 p 2 alusel.</p>

	<p>ta ei tunne selle nimega seost. Praktika põhjal on aga õigustatud, et lapsele antakse tema esivanemate perekonnanimi (mitte ema uue abikaasa perekonnanimi). Juhime ühtlasi tähelepanu asjaolule, et eelnõus kasutatakse nii terminit „alaealine“, „alaealine laps“ kui ka „alaealine isik“. Ettepanek on terminite kasutus ühtlustada.</p>	
	<p>9. Küsimus eelnõu § 27 lg 3 p 1 kohta Eelnõu § 27 lg 3 p 1 kohaselt ei anta käesoleva seaduse § 26 lg 2 alusel perekonnanimeks nime, mis on rahvastikuregistri andmetel elava isiku perekonnanimi, arvestades § 7 lg-s 3 sätestatud. Kas käesolev säte tähendab seda, et kui näiteks Tatjana Murova soovib muuta perekonnanime ja uueks isikunimeks on Tatjana Ivanov, kuid rahvastikuregistri kohaselt on elav Tatjana Ivanova, siis soovitud perekonnanime ei anta tuginedes eelnõu § 27 lg 3 p-s 1 sätestatud piirangule? Siinjuures palume, et antud näite puhul ei võetaks hetkel arvesse seda, et eeltoodud näite osas on tegemist liiga laialdase kasutusega perekonnanimega.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Säte tähendab seda, et vabalt valitud perekonnanime ei saa anda ühtegi perekonnanime, mida rahvastikuregistri andmetel kannab vähemalt 1 elav isik. Seega Tatjana Murova ei saa uueks isikunimeks Tatjana Ivanova, sest perekonnanime Ivanov/Ivanova kannab RR-is vähemalt 1 isik, mitte aga sellepärast, et isikunime Tatjana Ivanova juba kannab vähemalt 1 isik. Selgitame täiendavalt, et liiga laialdase kasutusega nimi ei ole siinjuures oluline, piisab vaid ka ühest isikust kellel selline nimi on. Märgime ka seda, et eelnõuga loobutakse liiga laialdase kasutusega perekonnanime loetelu kehtestamisest.</p>
	<p>10. Ettepanek muuta eelnõu § 32 lg 3 sõnastust Ettepaneku on sõnastada eelnõu § 32 lg 3 järgmiselt: „(3) Pärast andmete kandmist rahvastikuregistrisse väljastatakse isikule soovi korral isikunime muutmist tõendav esmane eestikeelne rahvastikuregistri väljavõte 14 päeva jooksul tasuta.“ Eelnõu § 32 lg 3 kohaselt väljastatakse pärast andmete kandmist rahvastikuregistrisse isikule isikunime muutmist tõendav esmane rahvastikuregistri väljavõte tasuta. Sõnastuse muutmise on vajalik selguse huvides sarnaselt perekonnaseisutoimingute seaduse §-ga 15¹.</p>	<p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust on muudetud ning uue versiooni kohaselt on sõnastus järgmine:</p> <p><i>„Esmase rahvastikuregistri väljavõtte väljastab pädev kohalik omavalitsus tasuta pärast otsuse jõustumist. Iga järgnev rahvastikuregistri väljavõte väljastatakse rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.“</i></p>

		<p>Siseministerium selgitab, et loomisel on uus perekonnaseisutoimingute seadus, millega reguleeritakse ka rahvastikuregistri väljavõtete ja tõenditega seonduvad küsimused ning selleks, et antud küsimused oleksid reguleeritud ühetaoliselt lisatakse ka isikunimeseadusesse kavandatava perekonnaseisutoimingute seaduse põhimõtetele kooskõlas olev regulatsioon.</p> <p>Rakendusaktiga on võimalik täpsustada, et väljavõtet hoitakse kätte toimetamiseks väljastamisest 14 päeva.</p>
	<p>11. Tähelepanek eelnõu § 47 lg 2 kohta Eelnõu § 47 lg-iga 2 tunnistatakse muu hulgas kehtetuks riigilõivu seaduse § 48. Juhime tähelepanu, et kuigi seaduse üks eesmärkidest on hoida alaealiste isikute perekonnanime vanema(te)ga sarnased, kaob võimalus anda lastele vanemate abiellumisel saadud ühist perekonnanime riigilõivuvabalt (nimeseaduse § 171 lg 1 p 8).</p>	<p>Märkusega mitteamestatud. Selgitatud.</p> <p>Tegemist on teadliku valikuga, kõnealust riigilõivuta võimalust kasutatakse vähe ning erandi jätmine ei ole põhjendatud.</p>
	<p>12. Tähelepanekud siseministri määruse „Isikunime muutmise tingimused ja kord“ eelnõu kohta Juhime tähelepanu, et: - täiendamist vajab pealkirjas sõna „tingimused“, peab olema „tingimused“; - eelnõust on vahele jäetud paragrahvid 6 ja 8; - eelnõu § 2 lg-s 2 viidatakse isikunimeseaduse § 17 lg-s 1 nimetatud pädevale kohalikule omavalitsusele. Esiteks on meie hinnangul õige termin „pädev kohaliku omavalitsuse üksus“, mida kasutatakse ka isikunimeseaduse eelnõus. Teiseks ei sisaldu viidatud lõikes pädevate kohalike omavalitsuste üksuste loetelu, vaid need on loetletud isikunimeseaduse § 17 lg-s 2. Palume see parandada.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p>

	<p>13. Küsimus siseministri määruse „Isikunime muutmise tingimused ja kord“ eelnõu § 2 lg 3 p 2 kohta Kas isik võiks saada ise valida, milline pädevust omav kohaliku omavalitsuse üksus tema avaldust menetleb? Määruse eelnõu § 2 lg 3 p 2 kohaselt, kui avaldus on esitatud turvalises veebikeskkonnas ja nime muutmise otsuse teatavaks tegemise viisiks on valitud digitaalne kättetoimetamine, kuid nime muutmise menetluses ei tehta automaatotsust, määratakse avaldust menetlevaks asutuseks Pärnu Linnavalitsus, kui avalduse esitaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadress on Pärnu maakonnas, Saare maakonnas, Hiiu maakonnas või Lääne maakonnas. Kui menetluse käigus on vaja esitada täiendavaid dokumente, vestelda eestkostetava või alaealisega, siis Hiiu maakonnast ei lähe Pärnusse mitte ühtegi transpordivahendit. Seetõttu leiame, et avalduse võiks saada ise valida, milline isikunime muutmise pädevust omav kohaliku omavalitsuse üksus tema avaldust menetleb.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Määruse eelnõus on avalduste jagunemise üldpõhimõte, mis kehtib, kui dokumendi kättesaamise viisiks valitakse digitaalne vorm. E-rahvastikuregistris avaldust esitades on võimalik valida menetlevat asutust ning näiteks lapse nime muutmisel antakse avalduse esitajale selgitus, et menetluses on vajalik lapse arvamuse väljaselgitamiseks ametiasutusse pöördumine ning saab valida endale sobiva asutuse. Eestkostetava nimemuutmise avaldust ei saa esitada e-rahvastikuregistris. Kui menetluses tekib vajadus originaaldokumente esitada, saab selle lahendada näiteks lähimas maakonnakeskuse kohalikus omavalitsuses dokumentide vastuvõtmisega.</p>
<p>Sotsiaalministeerium</p>	<p>1. Eelnõus on segadus paragrahvide numbritega ning puudub selgus, mille alusel on tehtud kuriteokoosseisude valik Mitmed eelnõus käsitletud paragrahvid, millele eelnõus ja seletuskirjas viidatakse, on kehtetud – nt KarS § 142, § 143¹ on kehtetud, samuti § 146. KarS § 143 lõikel 2 ei ole punkte (viidatakse punktile 2). Mõistame, et kehtetutele KarS-i sätetele viitamine on vajalik isikute võrdseks kohtlemiseks juhul, kui KarS-i paragrahvi number on muutunud, aga isik on täitnud kehtiva KarS-i koosseisu. Olukorras, kus sellistes sätetes sisaldunud teod ei ole dekriminaliseeritud, vaid need on tänasel päeval hõlmatud muude KarSi sätetega, on see mõistetav, ent</p>	<p>Anne Haller anne.haller@sm.ee Kristiina Luht Kristiina.Luht@sm.ee Merli Kaunissaar Merli.Kaunissaar@sm.ee Kristella Kukkk kristella.kukk@sm.ee</p> <p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud.</p> <p>Vajalik on kindlasti ka KarS-i kehtetuks tunnistatud sätete seaduses loetlemine, sest nende alusel süüdimõistetud isikutele peab samuti kehtima nimemuutmise keeld. Nendes sätestatud süüteod ei ole dekriminaliseeritud, vaid KaRSi sätete korrastamisel</p>

	<p>vajaks eelnõu seletuskirjas selgitamist. Samamoodi palume kaaluda võimalust selgitada seletuskirjas otsust mitte hõlmata eelnõu § 18 lõikega 3 kriminaalkodeksi analoogseid koosseise, arvestades, et KarSi koosseisude puhul on isikunime muutmise keeld eluaegne ehk jääb kehtima ka karistusregistrist andmete kustutamisel (vt analoogia korras lastekaitseaduse § 20 lg-t 11 ja selle seletuskirja). Lisaks ei selgu eelnõu seletuskirjast, mille alusel on tehtud kuriteokoosseisude valik, mille alusel tehakse ettepanek mitte lubada isikunime vahetamist. Kuritegude tõsiduse kaalumine on ebatäpne – nt keelatakse isikunime vahetamine varguse eest süüdi mõistetul (KarS § 199), kuid ei keelata röövimise puhul (KarS § 200), mis on ometi ohvrit oluliselt rohkem traumeeriv ja seega tuleks lugeda raskemaks kuriteoks. Röövi puhul toimub võõra vallasasja äravõtmine selle ebaseadusliku omastamise eesmärgil vägivaldaga. Varguse puhul on tegemist lihtsalt omastamisega, ohver kannatab küll kahju, kuid mitte vägivalda. Kelmuse puhul (KarS § 209-213) ei lubata nime vahetamist, aga väljapressimises süüdi mõistmisega ei arvestata (KarS § 214). Väljapressimine võib põhjustada ohvrile tõsist hirmu oma elu, tervise ja maine pärast ning pikaajalisi psühholoogilisi kannatusi ja traumasid. Seega jääb arusaamatuks, miks väljapressimise puhul ei välistata nime vahetamise võimalust. Kindlasti ka kelmus mõjub ohvrile halvasti ja võib omada pikaajalist mõju, kuid väljapressimise puhul on olulisel kohal hirmu faktor, mille pikaajalisem kogemine tõstab oluliselt tervisekahjustuste riski. Eriti suur ebakõla on asjaolus, et KarS § 133 – inimkaubandus – on nime vahetus keelatud ainult lg 2 puhul, ehk kui tegemist on sisuliselt</p>	<p>hõlmatud teiste sätetega. Täiendame selles osas seletuskirja.</p> <p>Eelnõu § 18 lõikes 2 sätestatud loetelu on täiendatud ning lisatud on KarS § 200 (röövimine) ja KarS § 214 (väljapressimine). KarS § 133 (inimkaubandus) puhul leiame, et põhjendatud on sätestada keeld KarS § 133 lõikes 2 sätestatud alusel, see on hõlmatud ka KarRS § 28 koosseisuga. Eelnõu § 18 lõikes 2 sätestatud nimevahetuse keeld lähtub eelkõige KarRS § 28 loetelust, milles on sätestatud kuriteod, mille puhul seadusandja on pidanud vajalikuks jätta isiku nimi avalikustatud kohtulahendites asendamata ka pärast karistusandmete kustutamist. Tegemist on kuritegudega, mille puhul avalik huvi isiku tuvastatavuse säilitamiseks on kõrgendatud. Varavastased kuriteod on eelnõus loetellu lisatud eraldi kaalutlusel, tulenevalt nende kuritegude kõrgest korduvusmäärast ning sellest, et identiteedi varjamise võimalus võib hõlbustada uute kuritegude toimepanemist. Inimkaubanduse lihtkoosseisu puhul ei ole selline identiteedi muutmise kaudu korduvkuritegevuse risk tüüpiline toimepanemise mehhanism.</p> <p>Täiendame eelnõu § 18 lõikes 3 sätestatud KarS § 143² jättes sisse kogu paragrahvi, lõigetele viitamata.</p>
--	--	---

	<p>raskendavate asjaoludega. Ometi on inimkaubandus äärmiselt ohtlik kuritegu, see rikub rängalt ohvrite inimõigusi ning võib 2 põhjustada inimestele tõsiseid füüsilisi ja psühholoogilisi kannatusi, mis võivad kesta kogu elu. Inimkaubanduse kuritegu kahjustab kogu ühiskonda, nii oma seotuse tõttu organiseeritud kuritegevusega kui ebaõiglase konkurentsi toetamisega tööturul, samuti seoses asjaoluga, et ära kasutatakse enamasti niigi juba haavatavas olukorras olevaid inimesi. Ei ole ühtegi põhjust, miks § 133 ei peaks olema aluseks nimevahetusest keeldumisele, kui oluliselt kergemakaaluliste ja isegi ühekordsete kergemate kuritegude puhul keelatakse nime vahetamine. Viidet § 143² lõikele 1 tuleks täiendada viitega sama paragrahvi lõikele 2. Lõige 1 sätestab karistuse täisealise isiku poolt noorema kui 18-aastase isikuga suguuhtesse astumise või muu sugulise iseloomuga teo toimepanemise eest, ära kasutades kannatanu sõltuvust süüdlasest või kuritarvitades saavutatud mõjuvõimu või usaldust, kui puudub KarSi §-s 141 või 141¹ sätestatud vägivald või seisund, milles inimene ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama. Lõige 1 näeb ette karistuse sama teo eest, kui see on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud KarSi 9. peatüki 7. jaos (seksuaalse enesemääramise vastased süüteod) sätestatud kuriteo. Kuna § 143² lõikes 2 sätestatud kuritegu rängem kui lg-s 1 nimetatud kuritegu, peaksid mõlemad olema eelnõu § 18 lõikega 3 hõlmatud.</p>	
	<p>2. Ettepanek lisada eelnõu § 18 lg 2 loetellu ka KarS § 133, § 200 ning § 214 koosseisud Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 18 lõiget 2, hõlmates selles ka KarS</p>	<p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud. Oleme sätete valikut selgitanud eelmises märkuses.</p>

	<p>§ 133, § 200 ja § 214 koosseisud. Samuti tuleks kaaluda, et isikul, kes on süüdi mõistetud KarS § 121 lõike 2 punktis 2 sätestatud lähisuhtes toime pandud vägivallakuriteos, ei oleks võimalik isikunime muuta. Sotsiaalministeeriumi hinnangul ei tohiks lähisuhtevägivalla toime pannud isikul olla võimalust oma nime muuta ka pärast kuriteo aegumist, kuna selline praktika võib ohustada ohvrite turvalisust, raskendada korduvkuritegude ennetamist ning ei arvesta lähisuhtevägivalla olemuslikke eripärasid. Lähisuhtevägivald ei ole valdavalt ühekordne tegu, vaid korduv ja mustriline käitumine. Vägivallatsejatel esineb suurem tõenäosus sooritada vägivallategusid korduvalt ning sageli on neil elu jooksul rohkem kui üks ohver. Lisaks näitavad uuringud, et varasem vägivaldne käitumine on üks tugevamaid tulevase vägivalla riskitegureid, sõltumata sellest, kas kuritegu on formaalselt aegunud. Kuriteo aegumine ei tähenda seega vägivallariski kadumist ega ühiskondliku ohu lõppemist. Nime muutmine pärast kuriteo aegumist võib praktikas võimaldada vägivallatsejal varjata oma varasemat käitumist uute lähisuhete, tööandjate või kogukonna eest. See võib suurendada ohtu uutele ohvritele ning raskendada nii ohvrite enesekaitset kui ka õiguskaitseasutuste ennetavat tegevust. Oluline on arvestada ka ohvrite vaatenurka. Paljude lähisuhtevägivalla ohvrite jaoks on turvatunde taastamine pikk ja keeruline protsess. Vägivallatseja identiteedi muutmine võib ohvreid taastraumatiseerida, tekitada hirmu ja ebakindlust ning vähendada valmisolekut abi otsida või vägivallast teatada. Kuriteo aegumine ei tähenda ohvrite jaoks kogetu lõppemist ega</p>	<p>Nõustume, et lähisuhtevägivald on tõsine probleem ning selle toimepanijate käitumist iseloomustab sageli korduv ja mustriline vägivald. Samuti on oluline arvestada ohvrite turvalisust ning vajadust ennetada uute vägivallajuhtumite toimepanemist. Nendel kaalutlustel on põhjendatud piirata lähisuhtevägivalla eest süüdi mõistetud isikute võimalust oma nime muuta ajal, mil karistusandmed on karistusregistris aktiivsed.</p> <p>Eelnõu kohaselt lisatakse lähisuhtes toime pandud vägivallakuritegude puhul nimemuutmise piirang samasse regulatsiooni, mis kehtib ka teiste raskemate kuritegude puhul, ning nimemuutmine ei ole lubatud kuni karistusandmete kustumiseni (eelnõu § 18 lõige 2). Selline lahendus võimaldab tagada, et kuriteo toimepanija ei saa karistusandmete kehtivuse ajal oma identiteeti muuta viisil, mis raskendaks ohvrite kaitset, korduvkuritegude ennetamist või õiguskaitseasutuste tegevust.</p> <p>Eelnõus on tähtajatu nimemuutmise keeld ette nähtud üksnes alaealiste vastu toime pandud seksuaalkuritegudes süüdi mõistetud isikutele. Nende kuritegude puhul on tegemist erilise raskusastmega tegudega, mille puhul kannatanuteks on eriti haavatavad isikud ning kus kuritegude toimepanemisega võib kaasneda püsiv ja spetsiifiline risk uute samalaadsete kuritegude toimepanemiseks. Seetõttu on sellisel juhul põhjendatud rangem ja püsivam piirang.</p> <p>Alaealiste suhtes toime pandud seksuaalkuriteod erinevad kvalitatiivselt paljudest muudest kuritegudest,</p>
--	---	---

	<p>psühholoogiliste mõjude kadumist. Õigussüsteemis on üldtunnustatud põhimõte, et teatud õigusi võib piirata, kui see on vajalik teiste isikute õiguste ja avaliku turvalisuse kaitseks ning kui piirang on proportsionaalne. Ehk piirang on sobiv seatud eesmärgi saavutamiseks, sest see aitab tõhusalt vältida olukorda, kus süüdimõistetud isik saaks nime muutmise kaudu varjata oma isikut ja varasemat kuritegelikku käitumist. Samuti aitab piirang säilitada karistuse ühiskondlikku tähendust ja tagada õigussüsteemi usaldusväärsuse, sest isikul ei ole võimalik nime vahetamise kaudu jätta muljet, et karistuse kehtivus on lõppenud või tema kuriteod unustatud. Nime muutmise keeld vähendab seega reaalselt riski, et toimepanijad saaksid oma identiteeti varjata ja uute 3 kannatanute usaldust kuritarvitada. Piirang on ka vajalik, kuna eesmärki – avaliku korra ja teiste isikute õiguste kaitset – ei ole võimalik saavutada mõne leebema meetmega sama tõhusalt. Eeltoodust lähtuvalt leiame, et Eesti õigusaktid peaks käsitlema lähisuhtevägivalla toimepanijate nime muutmist erandina ning kehtestama selged piirangud ka pärast kuriteo aegumist. Selline lähenemine aitaks paremini kaitsta ohvreid, toetada vägivalla ennetamist, kuna arvestab korduvvägivalla riski ning aitab suurendada üldist usaldust õigussüsteemi vastu.</p>	<p>kuna need on suunatud isiku seksuaalse enesemääramise ja kehalise puutumatus vastu olukorras, kus kannatanu ei ole vanuse tõttu võimeline end tõhusalt kaitsma.</p>
<p>Välisministeerium</p>	<p>1. Välisministeerium kooskõlastab isikunimeseaduse seaduse eelnõu järgmiste märkustega. 1. Palume seletuskirja punkti 2.4.3 tähtajatu nimemuutmise piirangu põhiseaduspärasuse analüüsis veenvuse suurendamise eesmärgil lisada kriminoloogilisi argumente selle kohta, miks kõnesolevate kuritegude puhul jääb isikust lähtuv oht kestma ka pärast</p>	<p>Perit Soininen, 637 7421, perit.soininen@mfa.ee Tim Kolk Erle Ignatjev</p> <p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Viide Euroopa Kohtu 14. oktoobri 2004. aasta otsusele kohtuasjas C-36/02 eemaldatud.</p>

	<p>karistusandmete kustumist. Juhime tähelepanu, et lk 11 joonealune viide 16 Euroopa Kohtu 14. oktoobri 2004. aasta otsusele kohtuasjas C-36/02 ei ole selles kontekstis (st alaealiste vastu toime pandud seksuaalkuritegude tõttu tähtajatu nime muutmise piirangu õigustamiseks) asjakohane – see puudutab liikmesriigi põhiseaduse alusväärtustega vastuolus oleva majandustegevuse keelu kooskõla Euroopa Liidu kaupade ja teenuste liikumise vabadustega. Vajalikkust analüüsides ehk analüüsides seda, miks vähem piiravate meetmetega ei ole eesmärk enam-vähem samas ulatuses saavutatav, tuleks ka täpselt näidata, kaua nimemuutmise keeld tavaolukorras (ehk karistusandmete kustutamiseni) võiks kehtida.</p>	<p>Seletuskirja on täiendavalt põhjendatud, mille kohaselt tähtajatu nimemuutmise keeld isikute suhtes, kes on toime pannud seksuaalkuriteo alaealise suhtes on laste puhul ühiskonna huvi tähtsam, neid kuritegusid peetakse ühiskonnas raskemaks kuritegevuseks. Lapsed on ühiskonna haavatavam grupp ning lapse suhtes toimepandud seksuaalkuritegu mõjutab lapse psüühikat rohkem.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud ka vajalikkuse osas.</p>
	<p>2. Teeme ettepaneku viidata seletuskirjas Euroopa Inimõiguste Kohtu (EIK) asjakohasele praktikale. Erinevad nimega seotud aspektid on inimõiguste konventsiooni artikli 8 kaitsealas. 1 Ees- ja perekonnanimede andmine, tunnustamine ja kasutamine on valdkond, kus on tugevad riigipõhised eripärad ning lepinguriikide süsteemide vahel ühisosa praktiliselt puudub. See valdkond peegeldab Euroopa Nõukogu liikmesriikide suurt mitmekesisust: igas riigis mõjutab isikunimede kasutust ajalooliste, keeleliste, usuliste ja kultuuriliste tegurite paljusus, mistõttu on äärmiselt raske, kui mitte võimatu, leida ühist nimetajat (Jacquinet ja Embarek Ben Mohamed vs. Belgia, nr. 61860/15, 7.2.2023, § 52). Riikidel on õigustatud huvi reguleerida nime kasutamist. Seetõttu võivad avalikes huvides olla õigustatud seadusest tulenevad piirangud nime muutmise võimalustele (samas, § 53). Konventsiooni artikkel 8 ei taga tingimusteta õigust</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohase praktikaga.</p>

	<p>nime muuta. Nime muutmise regulatsiooni kujundamisel on riikidel lai otsustamisruum (samas, § 54). Riigid võivad seada nime muutmise ranged tingimused (samas, § 62). Otsustamaks, kas mõne juhtumi puhul on rikutud konventsiooni artiklit 8, hindab EIK, kas riigorganid on erinevate vastandlike huvide kaalumisel leidnud õiglase tasakaalu, pidades silmas riigi laia otsustamisruumi selles valdkonnas (samas, § 56). Kuigi artikkel 8 ei sisalda sõnaselgeid menetlusnõudeid, on selle sättega tagatud õiguste tõhusa kasutamise huvides oluline, et otsustusprotsess oleks õiglane ning võimaldaks nõuetekohaselt arvestada selle sättega kaitstud isiku huve (samas, § 57). EIK perekonnanime ja eesnime muutmist puudutavad asjad saab üldjoontes jaotada nelja kategooriasse. Esimene kategooria hõlmab abielu või sünni puhul valitud nime registreerimisest keeldumisi (vt Losonci Rose ja Rose vs. Šveits, nr 664/06, 09.11.2010 — keeldumine tunnustada kahe kodakondsusega abielupaari valitud perekonnanime; Heidecker-Tiemann vs. Saksamaa, nr 31745/02, 06.05.2008, ja Freifrau von Rehlingen jt vs. Saksamaa, nr 33572/02, 06.05.2008 — keeldumine tunnustada lastele valitud liitperekonnanime; Ünal Tekeli vs. Türgi, nr 29865/96, — keeldumine lubada abielu järel neiupõlvenime perekonnanimena; G.M.B. ja K.M. vs. Šveits, nr 36797/97, 27.09.2001, ning Cusan ja Fazzo,— keeldumine tunnustada ema perekonnanime lapse perekonnanimena; Burghartz — keeldumine abielu puhul valitud perekonnanime tunnustamisest) või sünnil valitud eesnime (vt Johansson — keeldumine põhjusel, et kirjakuju ei vastanud nimetraditsioonile;</p>	
--	---	--

	<p>Guillot — keeldumine sünnil valitud eesnime registreerimisest; Ismayilzade vs. AZ, 17780/18 — keeldumine valitud eesnime registreerimisest). Teine kategooria hõlmab taotletud nime muutmisest keeldumisi (vt Aktaş ja Aslaniskender vs. Türgi, nr 18684/07 ja 21101/07, 25.06.2019 — keeldumine muuta perekonnanime põhjendusel, et see ei kuulu türki keele sõnavara hulka; Henry Kismoun; Garnaga vs. Ukraina, nr 20390/07, 16.05.2013 — keeldumine muuta isanime (patronüümi); Güzel Erdagöz vs. Türgi, nr 37483/02, 21.10.2008 — keeldumine lubada eesnime muutmist türgikeelselt kurdikeelseks, kuna viimast ei leidunud türki sõnaraamatus; ning Stjerna). Kolmas kategooria puudutab perekonnanime muutmist riigivõimu algatusel (vt Daróczy, kus riigiorganid muutsid perekonnanime omal algatusel pärast selle varasemat viiekümne nelja aasta pikkust kasutust). Neljas kategooria käsitleb nimede kirjakuju (vt Bulgakov vs. Ukraina, nr 59894/00, 11.09.2007 — eesnime ja isanime (patronüümi) kirjakuju ametlikes dokumentides; Mentzen — uue perekonnanime kirjakuju abiellumisel välismaalasega; ning Siskina ja Siskins vs. Läti (otsus), nr 59727/00, 08.11.2001 — perekonnanime kirjakuju passis). EIK on mitmes riigisisest nime muutmise menetlust puudutavas asjas tuvastanud artikli 8 rikkumise, leides, et arvestades ametiasutuste esitatud põhjendusi nime muutmisest keeldumise toetuseks, ei olnud need piisaval määral kaalunud konkureerivaid huve. Nii on EIK tuvastanud artikli 8 rikkumise olukorras, kus riigisiseseid kohtud piirdusid kohaldatavate seadus- ja määrusesätete „puhtformaalse“ analüüsiga (Aktaş ja Aslaniskender, §</p>	
--	--	--

	<p>47). EIK tuvastas rikkumise ka juhul, kui ametiasutused jätsid nime muutmise keeldumisel arvesse võtmata isiku identiteedi aspekti (Henry Kismoun, eespool viidatud, § 36). Teises asjas jõudis kohus samale järeldusele, kuna ametiasutused ei esitanud nime muutmise keeldumise toetuseks ühtegi põhjendust (Garnaga vs. Ukraina, nr 20390/07, § 41, 16.05.2013). Samas on EIK ka leidnud, et nime muutmise keeldumine ei toonud kaasa artikli 8 rikkumist, kui ametiasutused olid otsuseid piisavalt motiveerinud, arvestades mängus olevaid huve (Macalin Moxamed Sed Dahir vs. Šveits, nr 12209/10, § 32, 15.09.2015). Samuti on kohus märkinud, et pelgalt asjaolu, et nimi võib kanda negatiivset konnotatsiooni, ei tähenda automaatselt, et perekonnanime muutmise võimaldamisest keeldumine kujutab endast artikli 8 rikkumist (Stjerna, § 42; ja Macalin Moxamed Sed Dahir, § 31).</p>	
	<p>3. Isanimede osas teeme ettepaneku seletuskirjas ära mainida ÜRO inimõigusorganites menetletud/menetletavad asjad. Patronüüm passis: Rusakov vs. Eesti : Menetlus 2019. aastal valitsusele vastamiseks edastatud Mstislav Rusakovi asjas (nr 3583/2019) on pooleli. Avaldaja kaebas kodaniku ja poliitiliste õiguste pakti artiklite 17, 26 ja 27 alusel selle peale, et tema isanime ei kandnud isikut tõendavasse dokumenti. Nimelt taotles avaldaja Eesti Vabariigi passi väljastamisel selles ametlikult tema isanime märkimist. Avaldaja viitas, et tema sünnitunnistusel oli isanimi märgitud, kuid kui ta sai Eesti passi, siis seal isanimi puudus. Avaldaja leidis, et selliselt on meelevaldselt sekkunud tema eraellu. Samuti leidis ta, et</p>	<p>Märkusega mitteamvestatud.</p> <p>Selgitatud.</p> <p>Viidatud kaasus puudutab eelkõige isikut tõendavasse dokumenti kantavate isikuandmete koosseisu, sellel ei ole puutumust isikunimeseadusega, kuna isikunimeseadus ei reguleeri seda, millised isikuandmed kantakse isikut tõendavale dokumendile.</p>

	<p>on oma etnilise päritolu tõttu ebasoodsamas olukorras võrreldes teiste Eesti Vabariigi elanikega. Avaldaja viitas Eestis elavatele venelastele, ukrainlastele ja valgevenelastele, kelle jaoks on isanimi samuti oluline osa täisnimest. Eesti esitas lõplikud seisukohad selles asjas 12. juulil 2021. Inimõiguste komitee on teatanud menetlusosalistele, et ei vaja rohkem lisainformatsiooni ja on valmis avalduse üle otsustama. ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee tunnistas 6. augustil 2020 vastuvõetamatuks kaebuse asjas Tverskoi vs. Eesti (64/2018). Avaldaja leidis selles, et isanime dokumendile kandmisest keeldumine kujutas diskrimineerimist. Komitee nentis, et avaldaja ei esitanud ühtegi konkreetset näidet, et isanime (patronüümi) puudumine tema isikutunnistusel oleks asetanud ta Eesti kodanikega võrreldes avalikus elus oma õiguste kasutamisel ebavõrdsesse olukorda. Samuti ei olnud avaldaja toonud konkreetseid näiteid negatiivsest mõjust, mida isanime puudumine ametlikus isikut tõendavas dokumendis on avaldanud tema eraelulistele suhetele vene vähemuse sees, eeskätt vene vanausuliste kogukonnas.</p>	
	<p>4. Seletuskirja lk 36 on kirjas: „Eelnõu § 19 lõige 2 punkt 1 alusel saab välisriigis viibija elektroonilise tuvastusvahendi puudumisel esitada taotluse Eesti välisesinduses, taotlus vormistatakse kirjalikult, konsulaarametnik teeb taotlusele märke, et on taotleja isikusamasuse tuvastanud ning kinnitab, et taotlusel on taotleja allkiri.“. Juhime tähelepanu, et konsulaarseaduse muutmise eelnõu2 kohaselt on kavas alates 1. jaanuarist 2027 lõpetada ametliku kinnitamise teenuse osutamine välisesindustes. Isikunime muutmise</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 19 lg 2 p 1 sõnastust täpsustatud ning viidud kooskõlla konsulaarseaduse muutmise seaduse eelnõuga.</p> <p>Eelnõu § 19 lg 2 p 1 uus sõnastus on järgnev: <i>„2) Pädevasse kohalikku omavalitsusse ilmumise asemel võib isik esitada avalduse muu isiku vahendusel, kui: 1) välisriigis viibiva isiku isikusamasuse on kontrollinud ja tema isiklikult ja kirjalikult esitatava avalduse on</i></p>

	<p>taotlusel saab konsulaarametnik notariaalselt tõestada kinnitamise vormis taotleja isikusamasuse ja isiku antud allkirja. Seletuskirjas on ka öeldud: „Avaldaja valib, millisele menetlevale asutusele avaldus esitatakse, avalduse saadab edasi välisesindus.“. Palume see lause seletuskirjast välja jätta või muuta sõnastust. Avalduse edastamiseks tuleks üldjuhul eelistada posti- või kullerteenust. Välisesinduse kaudu taotluse esitamine peaks toimuma üksnes erandjuhtudel, kui posti- või kullerteenuse kasutamine ei ole võimalik (nt looduskatastroofide puhul, sõja tingimustes jms).</p>	<p><i>notariaalselt kinnitanud Eesti välisesinduse konsulaarametnik;</i>“</p> <p>Seletuskirja vastavalt täiendatud ning viidatud lause on eemaldatud.</p>
	<p>5. Eelnõu § 34 kohaselt on isikul kohustus esitada nime muutmist tõendav dokument 30 päeva jooksul kohalikule omavalitsusele või Eesti välisesindusele. Nimetatud kohustus on sätestatud ka nimeseaduse §-s 31 . Soovime juhtida tähelepanu, et oleme saanud konsulitelt tagasisidet, mille kohaselt ei ole harvad juhtumid, kus välisesindusse pöörduvad isikud on rikkunud nimetatud nõuet ning ei ole oma perekonnasündmuse (sh nime muutmise) dokumenti esitanud või on esitanud selle märkimisväärselt hiljem. Mõnes välisriigis võib dokumendile apostille saamine võtta aega mitu kuud, mistõttu ei ole võimalik ettenähtud aja jooksul korrektset dokumenti välisesindusele esitada. Samas on see sageli põhjustatud hoolimatusest, kuna seadus ei näe ette õiguslikke tagajärgi nime muutmist tõendava dokumendi esitamata jätmisele või hilisele esitamisele.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 34 muudetud ning „30 päeva jooksul“ asendatud väljendiga „esimesel võimalusel“.</p>
Lastekaitse Liit	<p>MTÜ Lastekaitse Liit tänab võimaluse eest esitada arvamus isikunimeseaduse eelnõule. Tunnustame Siseministeeriumi põhjalikku ja süsteemset tööd eelnõu</p>	<p>Anneli Valner, anneli.valner@lastekaitseliit.ee</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>

	<p>ettevalmistamisel ning uue tervikliku isikunimega seotud regulatsiooni väljatöötamisel.</p> <p>Lastekaitse Liit toetab eelnõu tervikuna ning avaldab heameelt, et eelnõuga saavutatakse suurem selgus ja arusaadavus ning ühtlasi arvestatakse selles ka ühiskonnas aset leidnud muudatustega. Eriselt soovib Lastekaitse Liit ära märkida muudatused eelnõu §-s 5, milles sätestatakse lapse enda arvamuse väljaselgitamine nime muutmise protsessis. Sarnaselt Riigikohtu tsviilkolleegiumi seisukohale on ka Lastekaitse Liit arvamusel, et igal lapsel peab olema õigus säilitada oma identiteeti (sh nime) ja õigus kaasa rääkida teda puudutavate otsuste tegemisel. Lastekaitse Liidu hinnangul on siinkohal eriti oluline jälgida, et nime muutmise protsessis ei saaks määravaks lapsevanema soov, vaid esikohal oleksid lapse enda arvamus, huvid ja õigused.</p> <p>Lastekaitse Liit on veendumusel, et tähtajatu nimemuutmise keeld isikute suhtes, kes on süüdi mõistetud alaealise suhtes seksuaalse enesemääramise vastases süüteo, on väga vajalik muudatus käesolevasse õigusruumi. Sätestatud nimemuutmise piirang saab kaasa aidata võimalike ohtude ennetamisel ühiskonna kõige haavatavamate sihtgruppide osas. Tähtajatu nimemuutmise keeld takistab süüdimõistetud isikutel oma identiteeti ja kuritegelikku tausta varjamast ning aitab ühiskonnal tervikuna paremini jälgida, et sellised isikud ei omaks ligipääsu näiteks töötamiseks lastega.</p> <p>Lastekaitse Liit toetab eelnõu tervikuna ning leiab, et kavandatud muudatused on läbimõeldud, vajalikud ja on muuhulgas ka laste huve ja õiguseid arvesse võtvad.</p>	
--	---	--

		Oleme tänulikud kaasamise eest ning oleme valmis ka edaspidi panustama eelnõu edasisse arendamisse ja rakendamisse.	
Eesti Ühing	Transinimeste	<p>Täname võimaluse eest avaldada oma arvamust Isikunimeseaduse (edaspidi INS) eelnõule. Tervitame Siseministeeriumi algatust kaasajastada praegu kehtivat nimeseadust. Küll aga leiame, et mitmed sätted vajavad täiendavat selgitamist, täpsustamist ning muutmist, et vältida seaduse alusel soolist diskrimineerimist ning tagada õigus enesemääratluspõhisele nimemuutmise protsessile. Transinimeste õiguste eest seisva organisatsioonina toetame transinimeste enesemääratlusel ning tahteavaldusel põhinevale soo tunnustamise süsteemile üleminekut. Tahteavaldusel põhinevas süsteemis (ingl self-ID) toimub isiku soolistatud juriidiliste andmete (isikukood, nimi, soomarker) muutmine tahteavalduse alusel, ilma lisanõueteta. Seda lähenemist toetab ka Euroopa Inimõiguste Kohus, mis on nüüdseks jõudnud seisukohale, et inimese sooline identiteet kuulub eraelu kaitse alla ning õigus end sooliselt määratleda on enesemääramisvabaduse eeldus. Ka Euroopa Komisjon soovib EL-i liikmesriikidel minna üle tahteavaldusel põhinevale soo tunnustamise süsteemile, sh loobuda meditsiinilistest ja psühhiaatrilistest eeltingimustest. 2</p> <p>Oleme teadlikud, et, ministeeriumil ei ole hetkel plaanis muuta soo tunnustamise aluseid perekonnaseisutoimingute seaduses, vaid ainult nime muutmise korraldust INS-is ning sellest hetkeolukorrast lähtudes teeme järgmised märkused ja ettepanekud:</p> <p>1. Soovitame eemaldada § 6 lõige 2 nõude eesnime vahetamisele ning sellega kaasuvad sätted INS-is ning</p>	<p>Mel Zelmin info@transinimesed.ee</p> <p>Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud.</p> <p>Eesnimele sätestatud nõuded eelnõu §-s 6 on vajalikud ka eesnime muutmisel. Eesnime saab muuta ka alaealisel, sealjuures tuleb välja selgitada lapse huvide kaitseks kõik olulised asjaolud. Ei ole otstarbekas teha eesnime muutmiseks eraldi norme tulenevalt nimemuutja vanusest. Igal täisealisel isikul on õigus otsustada oma isikunime üle ning vajadusel taotleda uue eesnime või perekonnanime andmist. Eelnõuga ei piirata isikul mõjuva põhjuse olemasolul võtta vastassoo nime, aga vastassoo nimepanekul peab olema põhjus, sest paljud nimed on juurdunud vaid üheke soole ning sellest erandi tegemine peaks olema põhjendatud, RRis märgitud soole mittevastava eesnime taotlemisel põhjuse esitamine ei sekku liigselt isiku enesemääramisõigusesse.</p> <p>Selgitame, et isikunimeseadus ei reguleeri tahtel põhineva soo muutmise temaatikat, seega ei saa selle eelnõu raames neid küsimusi lahendada. Tahtel põhineva soo tunnustamise süsteemile üleminek vajab eraldi arutelusid, kuhu peavad kaasuma ka teised asjasse puutuvad asutused.</p>

	<p>muuta eesnime muutmine ainult tahteavaldusel põhinevaks. Soovitame antud sätte eelmaldada, kuna praegusel viisil sõnastatult jätab see ruumi mitmeti mõistmisele ja soo alusel diskrimineerimisele, sest loob olukorra, kus transinimene on oma nime muutmiseks kohustatud riigile oma soolise identiteedi avaldama ning seda tõestama. Leiame, et eesnime muutmise õiguse sidumine “mõjuva põhjuse” esitamisega ei ole vajalik ega põhjendatud, kuna puuduvad faktilised tõendid selle kohta, et enesemääratluse põhinev nime muutmise tooks kaasa õigussüsteemi kuritarvitamise või avaliku korra kahjustamise. Mitte üheski riigis, kus eesnime ja soomarkeri muutmine põhineb isiku enda tahteavaldusel (nt Taani, Belgia, Soome, Saksamaa), ei ole nime muutmist ühelgi juhul tuvastatud pettuseks, kriminaalseks tegevuseks ega õigusliku vastutuse vältimiseks. 3 Õigus- ja haldussüsteemid ei tugine üksnes isiku eesnimel, vaid kasutavad tema kohta teisi püsivaid tähiseid (nt isikukood, varasemad registrikanded), mistõttu nimemuutus ei kustuta isiku õiguslikku ajalugu. Seetõttu ei ole protsessi pikendavate kriteeriumide või eraldi põhjendamise nõuded proportsionaalsed meetmed, vaid kujutavad endast põhjendamatu sekkumist isiku enesemääramisõigusesse.</p>	
	<p>2. Soovitame täiendada § 23. Isikunime muutmise automaatne otsustamine viisil, et nime soolisus ei oleks kaalutlusõigust nõudev tingimus. Selleks, et vältida soolist diskrimineerimist nii riigi, ametnike kui ka automatiseeritud nimemuutmise veebisüsteemi kaudu, soovitame mitte eristada, kas isiku poolt valitud uus nimi omistatakse traditsiooniliselt vastassoo esindajale</p>	<p>Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud.</p> <p>Palume vaadata põhjendusi ka eelmise ettepaneku juures. Traditsiooniliselt vastassoo esindajale omistatud eesnime taotlemisel põhjuse küsimisega ei tekitata soolist diskrimineerimist. Selgitame, et seadus lubab mõjuval põhjusel anda eesnime, mis on juurdunud vaid nime saaja</p>

	<p>või mitte, vaid käsitleda kõiki nimesid § 23 välja toodud punktide alusel. Juhime ministeeriumi tähelepanu sellele, et Euroopa Nõukogu Ministrite komitee soovitus CM/Rec(2010)5 4 sätestab preambulas, et “mis tahes erineval kohtlemisel, et see ei oleks diskrimineeriv, peab olema objektiivne ja mõistlik põhjendus, st selle eesmärk peab olema õiguspärane ja selleks kasutatavad vahendid peavad olema taotletava eesmärgiga mõistlikult proportsionaalsed” ning “sooidentiteedi alusel diskrimineerimise õigustamiseks ei saa tugineda kultuurilistele, traditsioonilistele ega usulistele väärtustele ega valitseva kultuuri reeglitele”. CM/Rec(2010)5 seletuskirja 13. punktis on sätestatud, et “õigus sõnavabadusele, eelkõige oma identiteedi jagamisele ja väljendamisele, on ühiskonnas mitmekesisuse ja sallivuse edendamisel põhjanev tähtsusega” ning õigus sõnavabadusele “hõlmab õigust väljendada identiteeti või isikuomadusi kõne, käitumise, riietuse, kehaliste omaduste, nime valiku või mis tahes muu vahendi kaudu”. Inimese nimi on tema soolise identiteedi osa ning endale sobiva nime valimine kuulub eneseväljendusvabaduse alla. Olenemata sellest, millisel põhjusel inimene oma registreeritud nime muuta soovib või kas see on tema praeguse soomarkeriga vastuolus, ei ole ega saa menetlejal olla pädevust soovitud nime valiku põhjuse uurimisega inimese identiteeti kahtluse alla seada.</p>	<p>vastassoo eesnimena ning mõjuva põhjusena arvestatakse sooidentiteeti puudutavat. Eesnime muutmisel ei küsita põhjust üksnes siis, kui taotletakse eesnime, mis on juurdunud vaid nime saaja vastassoo eesnimena. Põhjust küsitakse ka siis, kui soovitud eesnimi ei ole juba rahvastikuregistris kasutusel või kui avalduse esitaja isikunime on juba varem muudetud. Seega ei ole põhjuse küsimine kuidagi diskrimineeriv, vaid menetluses vajalik samm, et ametnik saaks teha otsuse asjaolusid objektiivselt hinnates.</p>
	<p>3. Soovitame asendada § 2 lg 3 p 16 isikuandmete kategooria termini “soo muutmise andmed” terminitega “sooandmete muutmist käsitlevad andmed” või “soo tunnustamine”. 5 “Soo muutmise” on aegunud, stigmatiseeriv ja ka faktiliselt vale sõnastus.</p>	<p>Märkusega arvestatud. Seoses viidatud sätte ümbersõnastamisega puudub vajadus eraldi tuua välja sooandmete muutmist käsitlevaid andmeid, punkt on eelnõust välja jäetud.</p>

	<p>Transinimesed enamasti ei taju, et nad oma sugu muudaksid või vahetaksid. Küll aga vahetatakse sooandmeid, muudetakse soolist eneseväljendust jne. Juhul, kui räägitakse juriidiliste sooandmete muutmise dokumentides (nt passis, pangas jne), siis on kohane kasutada terminit soo tunnustamine ehk sooliste isikuandmete muutmine riiklikes registrites. Kokkuvõtvalt soovime INS-i muuta viisil, mis tagaks transinimestele kiire, läbipaistva ja väarika ligipääsu soo tunnustamise juriidilisele protsessile. Kutsume Siseministeriumi üles kogukonna esindajatega koostöös seadusesse vajalike muudatuste sisseviimiseks, et edendada võrdset kohtlemist ning tagada transinimestele turvaline ja toetav elukeskkond Eestis.</p>	
<p>Eesti LGBT Ühing</p>	<p>Soovime tänada võimaluse eest esitada oma seisukoht eelnõule ning tunnustame teie pingutust kujundada nimeseadust ja halduspraktikat selliselt, et see toetaks transinimeste võrdset kohtlemist ning austaks nende õigust enesemääratlusele ja identiteedi järjepidevusele. Selline lähenemine on oluline samm Eesti õigusruumis võrdse ja kaasava ühiskonna suunas. Selles valguses soovime juhtida tähelepanu sätetele, mis ei lähe võrdse kohtlemise põhimõtetele kokku ning palume meie soovitusi arvesse võtta. Euroopa Liidu tasandil on korduvalt rõhutatud, et soolise identiteedi alusel diskrimineerimise vältimine ning isiku enesemääratluse austamine on osa põhiõiguste kaitsest. Euroopa Komisjoni LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 1 rõhutab, et liikmesriigid peaksid kujundama õigus- ja haldusraamistikke, mis väldivad killustatud ja ebajärjekindlat identiteedi käsitlemist ning tagavad, et</p>	<p>Aili Kala info@lgbt.ee</p> <p>Märkusega osaliselt arvestatud.</p> <p>Täiendame seletuskirja eelnõu § 6 lõige 2 juures. Siseministerium toob välja, et siiski ei ole otstarbekas seadusesse kirjutada kõiki võimalikke asjaolusid, mis võiks olla mõjuvaks põhjuseks andmaks eesnime, mis on juurdunud vaid nime saaja vastassoo eesnimena. Mõjuva põhjuse hindamisel lähtutakse ka ühiskonnas toimuvatest protsessidest ning oleme juba märkinud, et soolise identiteediga seotud on võimalik käsitleda mõjuva põhjusena soole mittevastava eesnime andmise hindamisel. Põhjuse märkimine ei eelda, et avalduse esitaja peab avaldama delikaatseid isikuandmeid, kuid ametnik peab veenduma, et otsustus nime muuta on läbi mõeldud.</p>

	<p>isiku ametlikud andmed vastavad tema tegelikule identiteedile. Kuigi nime muutmise regulatsioon kuulub liikmesriikide pädevusse, tuleneb nii Euroopa Liidu põhiõiguste hartast kui ka Euroopa Kohtu praktikast 2 , et isiku nime ja identiteedi järjepidev käsitlemine (ametlikud dokumendid ja registrid kajastavad kooskõlas isiku tegelikku identiteeti ja nime, mida ta igapäevaselt kasutab) on osa eraelu austamisest ning mõjutab otseselt isiku igapäevast toimetulekut, sh ligipääsu teenustele, tööturule ja haridusele. Mitmes Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas näiteks Belgias, Taanis, Iirimaal, Luksemburgis, Maltal, Portugalis, Hispaanias ja Saksamaal 3 , käsitletakse soolise üleminekuga seotud eesnime muutmist enesemääratlusel põhineva haldusmenetlusena, kus isiku enda põhjendus on piisav alus nime muutmiseks ning arvestatakse, et nimi võib olla sotsiaalses ja ametlikus kasutuses juba enne juriidilist muutmist, et vältida ebakõlasid dokumentide ja tegeliku elu vahel. Selline lähenemine vastab ka Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitudele, mille kohaselt peavad nime ja soo tunnustamise menetlused olema kiired, läbipaistvad ja ligipäätavad ning vältima olukordi, kus isik on sunnitud kasutama dokumentides nime, mis ei vasta tema soolisele identiteedile ega igapäevasele kasutusele. Euroopa Liidu põhiõiguste harta (artiklid 1, 7 ja 21) kaitseb inimväarikust, eraelu austamist ning keelab diskrimineerimise mh soolise identiteedi alusel. Nendest põhimõtetest tuleneb, et riiklikud haldusmenetlused peavad toetama isiku enesemääratlust. 1. Eelnõu § 6 lõige 2 näeb ette, et ilma mõjuva põhjusega ei või anda eesnime, mis on nime</p>	
--	--	--

	<p>saaja vastassoo eesnimena juurdunud. Seletuskirjas on juba märgitud, et mõjuvaks põhjuseks nimemuutmisel võib olla soolise identiteediga seotu ning et vastassoole juurdunud eesnime saab anda ka enne, kui sooandmed rahvastikuregistris on muudetud. Kuna “soolise identiteediga seotu” lahtimõtestamine jääks tugevalt ametniku kaalutusotsuseks, siis soovime õigusselguse ja ühtse halduspraktika tagamiseks täpsustada, et eesnime muutmisel soolise üleminekuga seotult loetakse mõjuvaks põhjuseks isiku enda põhjendus ehk enesemääratlusel põhinev soov. See hõlmab ka olukordi, kus isik on läbimas soolist üleminekut ja/või kasutab soovitud eesnime juba näiteks enne arstliku ekspertiisikomisjoni poole pöördumist. Selline lähenemine tähendab, et soole mittevastava eesnime andmisest ei saa keelduda ametniku kaalutlusest sisustatud subjektiivsel põhjusel ning ametniku kaalutusõigus eelnõu § 24 lõike 3 alusel ei laiene isiku soolise enesemääratluse sisulisele hindamisele. Samuti ei ole sellises olukorras alust jätta avaldust rahuldamata eelnõu § 25 punktide 1–3 alusel, kui muud seadusest tulenevad nõuded on täidetud. Eelistatud variandina soovitame aga eemaldada üldiselt sätetest mõjuva põhjuse nõue ja sätestada nime muutmise ka soole mittevastava eesnime muutmisel enesemääratlusel põhineva haldusmenetlusena, kus isiku enda põhjendus on piisav alus nime muutmiseks. Täpsustus on kooskõlas eelnõu eesmärgiga võimaldada paindlikku nimeregulatsiooni. Seda enam, et Eesti soolise ülemineku protsess kestab mitmeid aastaid ja on keeruliselt ligipääsetav, siis enesemääramisel põhinev tahteavaldus eesnime muutmiseks aitaks inimesel juba</p>	
--	---	--

	soolise ülemineku alguses teha samme eluks vastavalt oma tunnetuslikule soole. See aitab vähendada soolise üleminekuga kaasnevaid raskusi igapäevaelus.	
	2. Eelnõu § 23 sätestab isikunime muutmise automaatse otsustamise võimaluse juhul, kui taotlus on esitatud turvalises veebikeskkonnas ja muud sätestatud tingimused on täidetud. Selle regulatsiooni eesmärk on vähendada halduskoormust ning võimaldada lihtsate ja üheselt mõistetavate juhtumite lahendamist ilma eraldiseisva kaalutusotsuse ja õigushinnanguta. Soolise üleminekuga seotud eesnimi muutmine on olemuslikult sobiv automaatotsuse kohaldamiseks. Tegemist on olukorraga, kus nimemuutus põhineb isiku selgesõnalisel tahteavaldusel, nimemuutus ei eelda kolmandate isikute õiguste ega huvide kaalumist ning selle põhjendatus tuleneb isiku enesemääratlusest nagu ka teistel juhtudel, kus nimemuutmine formaalsed eeldused on täidetud. Automaatotsuse kohaldamine oleks kooskõlas isiku enesemääramisõigusega, vähendab halduskoormust ning annab võimaluse juhtumeid lahendada ilma eraldiseisva kaalutusotsuseta. Seetõttu on põhjendatud sätestada, et soolise ülemineku protsessi läbimisel tehakse eesnimi muutmise otsus automaatselt isiku avalduse alusel, ilma täiendava sisulise hindamiseta, kui isik seda soovib.	Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud. Automaatmenetluse eelduseks on, et kõiki vajalikke asjaolusid saab kontrollida IT-lahendusi kasutades. Kui menetluses lisada isiku avaldus, et ta soovib menetlust ilma asja sisulise hindamiseta, tuues põhjuseks soolise üleminekuga seotu, tähendab see juba, et ametnik vaatab isiku taotluse läbi ja automaatmenetlus on sellega välistatud. Kuna soolise üleminekuga seotud eesnimi muutmise avaldusi on suhteliselt vähe, ei ole otstarbekas teha nende jaoks eraldi e-teenust.
	3. Eelnõu §2 lg 3 p 16 asendada “soo muutmise andmed” näiteks “soo muutmist käsitlevad andmed” või muu sobiv variant. Soo muutmine on stigmatiseeriv ja ka faktiliselt vale mõiste ning eelnõus ja seletuskirjas on läbivalt kasutatud õiget mõistet “soo andmete muutmine” ning õige oleks ka siin seda väljendit	Märkusega arvestatud. Seoses viidatud sätte ümbersõnastamisega puudub vajadus eraldi tuua välja sooandmete muutmist käsitlevaid andmeid, punkt on eelnõust välja jäetud.

	<p>korrigeerida. Oleme valmis oma seisukohti vajadusel täiendama või vastama teie küsimustele.</p>	
<p>Andmekaitse Inspeksioon</p>	<p>Täname, et saatsite Andmekaitse Inspektsioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks isikunimeseaduse eelnõu. Meil on esitatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud. Eelnõu § 2 lõige 1 sätestab, et käesolevas seaduses sätestatud nimetoimingute läbiviimiseks töödeldakse isikuandmeid, sealhulgas eriliigilisi isikuandmeid, käesolevas seaduses, perekonnaseisutoimingute seaduses ja rahvastikuregistri seaduses sätestatud alustel ja korras. Sama paragrahvi lõige 3 täpsustab töödeldavate isikuandmete koosseisu. Juhime tähelepanu, et kuna isikuandmete töötlemine on liiga lai mõiste, ei võimalda eelnõu sõnastus piisavalt selgelt aru saada, millised konkreetset toimingud tehakse lõikes 3 nimetatud isikuandmetega, sh millised nimetatud andmetest kontrollitakse ilma salvestamiseta, millised salvestatakse ning millised kantakse rahvastikuregistrisse. Palume eelnõu seletuskirjas anda selge ülevaade sellest, kuidas täpselt isikuandmed seaduse alusel töödeldakse, sh millised andmed salvestatakse ja andmekogusse kantakse. Kui mõned eelnõu § 2 lõikes 3 nimetatud andmetest, mis ei kuulu rahvastikuregistri andmekoosseisu, ikkagi säilitatakse andmetöötaja juures kasvõi mõneks ajaks, siis ka nende andmete säilitamine peab olema reguleeritud seaduse tasandil. Hetkel näeb eelnõu ette ainult rahvastikuregistrisse kantavate andmete säilitamise regulatsiooni. Eelnõu § 3 lg 2 kohaselt nimetoiming on õiguslikul alusel isikunime kandmine dokumenti või andmekogusse. Säte sõnastusest ei ole piisavalt selge, milline õiguslik alus on antud juhul silmas peetud (ka</p>	<p>Irina Meldjuk Irina.Meldjuk@aki.ee 627 4108</p> <p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud.</p> <p>Seletuskirja täiendatud ülevaatega sellest, kuidas isikuandmeid töödeldakse, sh millised andmed rahvastikuregistrisse kantakse. Selgitame, et eelnõu § 2 sätestab isikuandmete töötlemisel kuuluvad laiemad andmekategooriad. Täiendasime eelnõud, võimaldades VV määrusega sätestada täpsemad andmekoosseisud ja täpsustada selle, millistes toimingutes milliseid isikuandmeid töödeldakse. Eelnõu § 2 on osaliselt muudetud, eristame milliseid rahvastikuregistrisse kantud isikuandmeid töödeldakse nimetoimingute tegemisel ning eraldi on reguleeritud, millised menetlusandmeid nimetoimingute jaoks rahvastikuregistris töödeldakse.</p> <p>Selgitame, et menetlustoimingud sh isikuandmete töötlemine ja säilitamine on hõlmatud RRS §-s 8 sätestatuga, kuna nimetoimingud viiakse läbi rahvastikuregistri menetlustarkvaras. RRS § 7 näeb ette, et nimeseaduses ettenähtud haldusmenetluse käigus saadud või loodud dokumenti, mis on registreeritud rahvastikuregistris, ei pea haldusorgan registreerima asutuse dokumendiregistris.</p> <p>Siseminister selgitab, et eelnõu § 3 lg 2 mõte on, et erinevad asutused teevad nimetoiminguid erinevate õiguslike aluste alusel, näiteks PPA lähtub</p>

	<p>isiku nõusolek või õigustatud huvi on IKÜM artikli 6 mõttes õiguslikud alused). Seletuskirjas on öeldud, et seda mõistet kasutatakse kõikides isikunimega tehtavates toimingutes – isikunime andmisel, vahetamisel, muutmisel ja kohaldamisel. Saame sellest aru nii, et sätte eesmärgiks on eristada käesoleva seaduse alusel isikunime kandmist teistest toimingutest isikunimega. Sellisel juhul soovitame selguse huvides asendada sõnastuses „õiguslikul alusel“ viitega käesolevale seadusele.</p>	<p>nimetoimingute tegemisel ka oma valdkondlikest eriseadustest, lisaks tehakse nimetoiminguid ka PKTS-i alusel. Täiendame seletuskirja vastavate selgitustega.</p>
<p>Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus</p>	<p>Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse tähelepaneku seoses EIS-s kooskõlastamisel oleva isikunimeseaduse eelnõuga (SIM/25-1402). Tähelepanek puudutab seletuskirja lisas oleva rakendusakti „Isikunime kirjutamisel kasutatavate eesti-ladina tähtede ja sümbolite loetelu ning mitteladina tähestiku tähtedega kirjutatud isikunime ümberkirjutamise ja kohaldamise täpsemad reeglid“ kavandit. Soovitame § 1 lõikes 1 võimalusel mitte kasutada standardi pealkirja, kuna juhul, kui standardi pealkiri peaks uustöötamise käigus muutuma, ei teki standardi kasutajal võimaliku pealkirjade erinevuse tõttu segadust ning puudub vajadus ka määrust muuta. Kuna standard ISO/IEC 10646 on identsena üle võetud ka Eesti standardiks, siis soovitame § 2 lõike 2 p 2 võimalusel kasutada standardi tähist EVS-ISO/IEC 10646.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p>
<p>Eesti Keele Instituut</p>	<p>Eraldi fail, nad kirjutasi faili sisse. See on samas kaustas teiste arvamustega, siia ei saa tõsta.</p>	<p>Osaliselt arvestatud keeleliste ettepanekutega.</p>
<p>Haridus- ja Teadusministeerium</p>	<p>Märkusteta kooskõlastamine.</p>	

Eesti Kirikute Nõukogu	<p>Eesti Kirikute Nõukogu juhib tähelepanu, et usulise talituse alusel nime andmist või muutmist tõendavad andmed, mis viitavad isiku usulisele kuuluvusele, ei tohiks jääda rahvastikuregistrisse püsivalt, vaid üksnes nimemuutuse menetlemise ajal. Juhime omaltpoolt tähelepanu, et usulise kuuluvuse andmete töötlemine peab olema piiratud, ajutine ja andmekaitse põhimõtetega kooskõlas ning usuvabadust austavad.</p>	<p>Vilver Oras vilver@ekn.ee</p> <p>Märkusega osaliselt arvestatud.</p> <p>Seletuskirja täiendatud ülevaatega sellest, kuidas isikuandmeid töödeldakse, sh millised andmed salvestatakse ja rahvastikuregistrisse kantakse. Selgitame, et usulise kuuluvuse andmeid ei kanta rahvastikuregistrisse isikuandmetena, neid andmeid ei ole rahvastikuregistrist võimalik väljastada ning neid ei koguta süsteemselt, tegemist on menetlusandmetega.</p> <p>Eelnõud on muudetud, ning sõnad „<i>usuline kuuluvus</i>“ on asendatud „<i>andmed isikule usulise talituse käigus antud eesnime kohta</i>“; andes ka täpsemalt edasi, et isiku usulise kuuluvuse andmeid ei töödelda.</p>
Rahandusministeerium	<p>Siseministeerium on esitanud kooskõlastamiseks isikunimeseaduse eelnõu (edaspidi eelnõu). Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel. 1. Eelnõu § 31 sätestab järgmist: „Käesoleva peatüki alusel isikunime muutmise avalduse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määras.“ Kõnealust sätet puudutavas seletuskirja osas selgitatakse aga ka mitmeid riigilõivu tasumise korraldusega seonduvaid küsimusi, mis pealtnäha on nii kehtivas õiguses kui ka eelnõus õiguslikult reguleerimata.</p>	<p>Marge Kaskpeit 5885 1423 Marge.Kaskpeit@fin.ee Artur Lundalin 5885 1321 Artur.Lundalin@fin.ee Kairit Eha 5885 1375 Kairit.Eha@fin.ee</p> <p>Arvestatud. Seletuskirja muudetud.</p>
	<p>1.1. Seletuskirja kohaselt tasutakse riigilõiv taotluse esitamisel, ehk jääb mulje, et taotluse esitamine ja riigilõivu tasumine toimuvad samaaegselt. Palume eelnõu koostajatel selgitada, mida siinkohal</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>E-rahvastikuregistris avalduse esitamisel toimub riigilõivu tasumine e-teenuse sees pangalingi kaudu. Kui</p>

	<p>konkreetselt silmas peetakse, sealhulgas et kas eelnõu koostajad soovivad kõrvale kalduda riigilõivuseaduse (RLS) § 9 lõikes 1 sätestatud üldreeglit, mille kohaselt tasutakse riigilõiv enne toimingute tegemise taotlemist. Märkime, et kui eelnõu koostajate soov on RLS § 9 lõikes 1 sätestatud korraldusest kõrvale kalduda, siis see on võimalik vaid seadusest tuleneva sättega, mitte seletuskirjas oleva selgitusega.</p>	<p>avaldus esitatakse ametniku juures kohapeal, peab riigilõiv olema eelnevalt tasutud. Avalduse saab siiski vastu võtta, kuid seda ei menetleta sisuliselt enne, kui riigilõiv on tasutud, kui lõivu ei tasuta, menetluse lõpetatakse. Eesmärk ei ole muuta RLS § üldreeglit - riigilõiv tasutakse enne toimingute tegemise taotlemist, kuna e-teenuses saab avalduse esitaja alles pärast riigilõivu tasumist ja kohapeal avalduse puhul saab riigilõivuta esitatud avaldust käsitada kui puudusega esitatud avaldust.</p> <p>Seletuskirja on muudetud.</p>
	<p>1.2. Seletuskirja kohaselt võib riigilõivu osaliselt tagastada võttes arvesse kulunud ressursse, kui taotlus võetakse tagasi enne nimemuutmise otsustamist. Palume eelnõu koostajatel selgitada, et kas siinkohal peetakse silmas RLS § 15 lõike 1 punktis 4 ning lõikes 2 nimetatud regulatsiooni? Kui eelnõu koostajatel on soov reguleerida riigilõivu tagastamist teisiti kui see on sätestatud RLS-s, siis tuleb see jällegi fikseerida isikunimeseaduse eelnõu tasandil.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Riigilõivu osalisel tagastamisel lähtutakse RLS § 15 lg 1 p 4 ja lg 2 regulatsioonist. Puudub soov reguleerida riigilõivu tagastamist teisiti.</p> <p>Seletuskirja muudetud.</p>
	<p>2. Seoses RLS-i muutmisega: 2.1. Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks RLS § 48, mis reguleerib juhtumeid, kus nimemuutmistoiming on vabastatud riigilõivust. Seletuskirjas aga ei ole selgitatud, miks vastav säte kehtetuks tunnistatakse. Palume siinkohal seletuskirja täiendada.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Isikunimeseaduses ei ole enam aluseid, mis lubaks isikunime muuta riigilõivuta ning seletuskirjas on see ka märgitud.</p>
	<p>2.2. Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks RLS § 262. Seletuskirja kohaselt tehakse seda ühtlustamise põhjustel, st edaspidi on nime muutmise reguleeritud üksnes RLS §-ga 341. Märkime siinkohal, et riigilõivu määr on kehtivas õiguses reguleeritud nii RLS §-s 262</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Isikunimeseaduse aluse tehtavate toimingute riigilõivu regulatsioon võib olla nii Siseministeriumi valitsemisala toimingute all (11. peatükk) kui ka muude toimingute all</p>

	<p>kui ka RLS §-s 341 põhjusel, et esimene sätestab määra juhuks, kui toimingu viib läbi siseminister, ning teine sätestab määra juhuks, kui toimingu viib läbi muu asutus või ametnik. Kehtestatav isikunimeseadus seda loogikat nähtavasti ei muuda, ehk eelnõukohase § 17 lõike 2 kohaselt on isikunime muutmise pädevus jätkuvalt nii Siseministeriumil kui ka sättes loetletud kohaliku omavalitsuse üksustel. Kui aga RLS § 262 kehtetuks tunnistada, siis faktiliselt muutuks Siseministeriumi poolt läbiviidav nimemuutmis toiming riigilõivuvabaks, sest Siseministeriumi lõivustatud toimingud on kõik loetletud RLS-i 11. peatükis, ning edaspidi see loetelu ei sisaldaks enam uue isikunime taotluste läbivaatamist. Palume siinkohal eelnõu koostajatel hinnata, kas RLS § 262 kehtetuks tunnistamisega võib kaasneda eelkirjeldatud tagajärg.</p>	<p>(17. peatükk) – kuid selline jagamine ei ole sisult vajalik ega ka võimalik. E-rahvastikuregistris avalduse esitamisel võib avaldus liikuda kohaliku omavalitsuse ametniku töölauale, kus võimalusel tehakse ka otsus või siis antakse menetlus üle siseministeriumi ametniku töölauale; automaatotsuse tegemise võimaluse korral menetleb avaldust algusest lõpuni Siseministerium. Paberavalduse saab esitada üksnes kohaliku omavalitsuse ametniku juures, ka seal otsuse tegemise või avalduse edastamise võimalus. Muude toimingute all saab nimemuutmis taotluse menetleja olla nii kohalik omavalitsus kui ka Siseministerium.</p> <p>Siseministerium on seisukohal, et RLS § 341 alla mahuvad ka Siseministeriumi poolt läbiviidavad nimetoimingud, kuna RLS § 341 ise ega ka selle paiknemine seaduses ei erista asutuste kaupa pädevusi, vaid lähtub toimingute liikidest, mis tulenevad eriseadusest. Isikunimeseadus annab Siseministeriumile pädevuse nimetoiminguid läbi viia.</p> <p>17. peatükk sisaldab ka muid toiminguid, mida teeb Siseministerium ning mis ei ole 11. peatükis nimetatud, näiteks § 134 lg 1², § 341³ lg 2.</p> <p>Selgitame, et 17. peatüki 1. jao toimingute pealkirja muudeti (RT I, 12.03.2022, 1) üldisemaks mõttega, et selle jao alla oleks võimalik lisada ka teiste asutuste RRS-i alusel kogutavad riigilõivud. Vastavad selgitused on välja toodud ka eelnõu seletuskirjas, millega muudatus tehti.</p>
--	--	--

	<p>2.3. Seletuskirjas tuleb rohkem selgitada riigilõivumäära suurenemise tagamaid, muuhulgas kas riigilõivumäära suurenemine on tingitud otseste ja/või kaudsete kulude kasvust, kas riigilõivumäära kehtestamisel lähtutakse rangelt kulupõhimõttest või ka näiteks ekvivalendipõhimõttest, kui palju töötunde kulub keskmiselt isikunime muutmise taotluse läbivaatamiseks ning mis on selle kulu jne. Teisisõnu, sooviksime täpsemat ülevaadet sellest, kuidas on jõutud eelnõus sätestatud 200 euro suuruse lõivuni.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Seletuskirja täiendatud</p>
	<p>3. Rahvastikutoimingute hüvitamine on reguleeritud Vabariigi Valitsuse 6. veebruari 2015. a määruses nr 16 „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“. See hüvitamise mehhanism erineb eelnõu § 17 toodust. Ka terminoloogia on erinev (praegu „nime muutmise“, kuid eelnõus on „nime muutmise ja vahetamine“ erinevad protseduurid). Kas tulenevalt eelnõust on kavas ka seda rakendusakti muuta?</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Rakendusakti muutmiseks puudub vajadus Viidatud määruse § 6 lg 1 kehtib alates 01.01.2026 uues sõnastuses „Kohaliku omavalitsuse üksusele makstakse rahvastikutoimingute hüvitist jooksva aasta riigieelarve seadusega vastavale toimingule kehtestatud kulu hüvitamise määras.“ St selles ei ole enam loetelu, k a rahvastikutoiminguna nime muutmist. Eelnõus on isikunime muutmise - isiku soovil isikunime asendamine uue isikunimega, perekonnanime vahetamine abielu või kooselulepingu sõlmimisel, abielu lahutamisel või kooselulepingu lõpetamisel partneri perekonnanime võtmine, sooandmete muutmisel uue eesnime või soole vastava lõpuga perekonnanime võtmine. Neist toimingutest on riigilõivuga üksnes nime muutmise; nime vahetamisel abieluga, kooseluga, sooandmetega seotult ei ole riigilõivu. Eelnõu § 17 lg 3 sõnastus on viidud kooskõlla viidatud määruse § 6 lõikega 1</p>
	<p>4. Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt nimemuutmise küsimuste lahendamist rahastatakse riigieelarvest. Riigieelarvega on ette nähtud 1,127 mln eurot kõikide</p>	<p>Selgitatud.</p>

	riiklike kulude katteks, antud rahastus pole muutunud. Kas eelnõuga lisanduv kulu mahub olemasoleva rahastuse sisse ära? Palume tuua välja kogu riiklike kulude eelarveline prognoos.	Eelnõuga ei suurene kulu. Arvestuslikult 60% nimemuutmise menetlusi on võimalik teha automaatselt (menetleja on Siseministeerium kui E-rahvastikuregistri vastutav töötleja), st nendes menetluses ei tee kohaliku omavalitsuse ametnik ühtegi toimingut ning nende menetlust eest kulude hüvitamise vajadust ei teki.
	5. Seletuskirja 7. osas on märgitud, et pigem võib seaduse jõustumine tuua mõningatele KOV üksustele kaasa tulusid. Kui riigilõivud suurenevad, siis on tegemist riigi tuluga. Mis tuludest tegelikult räägitakse?	Märkusega arvestatud. Seletuskirja on muudetud, KOV üksuste tulude kasvu ei toimu, tulude kasv seisneb riigilõivude suurendamises, mis toob kaasa tulude kasvu riigile.
Justiits- Digiministeerium	ja Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu märkustega. I. Sisulised märkused 1. Eelnõu § 1 lõigetes 3 ja 4 nähakse ette, et seaduse alusel rakendatavale haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust ja reguleerimata küsimustes perekonnaseisutoimingute seadust ja rahvastikuregistri seadust. Isikunimesid antakse samas ka maakohtus isaduse omaksvõtul, tuvastamisel või vaidlustamisel, aga ka lapsendamisel. Neid asju (isaduse tuvastamine, lapsendamine jne) otsustatakse üldjuhul tsiviilkohtumenetluse seadustikus (edaspidi TsMS) ette nähtud korras ja ilmselt saab see nii olema ka tulevikus. Kehtivas nimeseaduses viidatakse, et kohtu poolt isikunime andmisel ja kohaldamisel rakendatavale menetlusele kohaldatakse tsiviilkohtumenetlust reguleerivaid sätteid (nimeseaduse § 2 lg 2). Eelnõus sellist viidet TsMS-ile ei ole. Selliselt on eelnõus reguleerimata, millistest menetlussätetest tuleks lähtuda kui isikunimega seonduvat lahendatakse maakohtus tsiviilkohtumenetluses. Seletuskiri ei anna infot selle kohta, miks eelnõu ei sisalda enam viidet TsMS-ile.	Maarja-Liis Lall 54770628 maarja-liis.lall@justdigi.ee Karin Maisvee Helen Uustalu Kaia Läänemets-Ester Guido Pääsuke Martin Ziehr Mari Keskküla Einar Hillep Kertu Tuuling Joel Kook Märkusega arvestatud. Eelnõu kohaldamisala reguleerivaid sätteid on täiendatud ning muuhulgas on lisatud viide ka TsMS-ile. Seletuskirja on täiendatud ning lisatud loetelu, mis seaduses ning kuidas võivad veel kohalduda.

	Palume eelnõu täiendada või selgitada seletuskirjas, miks viide TsMS-ile (nii nagu kehtivas nimeseaduses) pole vajalik.	
	<p>2. Eelnõu § 2 näeb ette isikuandmete töötlemise. Sellega seondult on JDM-il järgmised märkused: A. Kõnealusel paragrahvi lõike 1 kohaselt töödeldakse nimetoimingute läbiviimiseks isikuandmeid käesolevas seaduses, perekonnaseisutoimingute seaduses ja rahvastikuregistri seaduses sätestatud alustel ja korras. Lõike 2 näeb ette, et nimetoimingute läbiviimiseks töödeldakse isikuandmeid, sealhulgas eriliigilisi isikuandmeid, rahvastikuregistris. Lõige 3 näeb ette nimetoimingute läbiviimiseks töödeldavate isikuandmete loetelu. Leiame, et lõiked 1–3 on võimalik kokkuvõtlikult esitada järgmises sõnastuses: (1) Käesolevas seaduses sätestatud nimetoimingute läbiviimiseks töödeldakse rahvastikuregistris isikuandmeid, sealhulgas eriliigilisi isikuandmeid, käesolevas seaduses, perekonnaseisutoimingute seaduses ja rahvastikuregistri seaduses sätestatud alustel ja korras järgmisi isikuandmeid: 1) [järgneb hetkel lõikes 3 ette nähtud loetelu]. Kuna kogu isikuandmete töötlus nimetoimingute läbiviimisel toimub rahvastikuregistris, siis on sama paragrahvi lõige 5 võimalik sõnastada eelnevast tulenevalt järgmiselt: (5) Käesolevas paragrahvis nimetatud isikuandmete, mis on kantud rahvastikuregistrisse, säilitamine on sätestatud rahvastikuregistri seaduse §-s 8.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu §-i 2 on muudetud, arvestatud on esitatud ettepanekuid.</p>
	B. Sama paragrahvi lõige 3 näeb ette, et nimetoimingute läbiviimiseks töödeldakse muu hulgas ka isiku emakeelt ja hariduse andmeid. Seletuskirja kohaselt on andmete	Märkusega mittearvestatud. Selgitatud.

	<p>kogumine vajalik statistilistel eesmärkidel. Juhime tähelepanu, et sellisel juhul ei ole andmetöötlus vajalik nimetoimingute läbiviimiseks ja see ei ole kooskõlas isikuandmete töötlemise minimaalsuse põhimõttega. Statistilistel eesmärkidel isikuandmete töötlemine eelnimetatud toimingute läbiviimise raames on vajalik üksnes juhul, kui seadusest tulenev ülesanne nimetoimingute läbiviimise kohta statistika tegemine, mis hõlmab ka nimetoiminguga seotult nimetatud andmete kohta statistikat. Palume seletuskirjas välja tuua, kuidas on statistilistel eesmärkidel nimetatud andmete töötlemine seotud nimetoimingute läbiviimisega. Kui selline seos puudub, siis tuleb nimetatud andmed nimetoimingute läbiviimise eesmärgil töödeldavate andmete § 2 lõike 3 ning § 20 lõike 2 loetelust välja jätta.</p>	<p>Ütluspõhiste andmete esitamine (emakeel ja hariduse andmed) nimetoimingute läbiviimisel on lähtunud rahvastikuregistri seaduse § 21 lõikest 2, mille järgi on nende andmete esitamine kohustuslik, kui nende rahvastikuregistrist puudumisel või kui haridustase on muutunud ja haridustaseme muudatust ei ole rahvastikuregistrisse kantud rahvastikuregistri seaduse § 21 lõike 1 punkti 16 alusel. Isikul endal tuleb rahvuse ja emakeele andmed kohustuslikult esitada ainult siis, kui varem ei ole vastav andmeväli täidetud. Kuna rahvus ja emakeel muutuvad harva või üldse mitte, ei suurenda nende andmete kohustuslike andmete hulka arvamine isikute vastamiskoormust märkimisväärselt, ühest esitamiskorrast piisab</p>
	<p>C. Samuti tuleb nime muutmisel tagada andmete töötlemise minimaalsuse põhimõte. See tähendab, et olukorras, kus isik muudab oma nime näiteks soo vahetuse tõttu, ei pea ta esitama muid isikunimeseaduse §-s 2 nimetatud andmeid, mis tema nime muutmise üle otsustamist ei mõjuta, näiteks usulise kuuluvuse andmed jne. Palume seetõttu tuua seletuskirjas välja, millise rakendusaktiga on reguleeritud iga nime muutmise toiminguhulka töödeldavate isikuandmete koosseis. Seletuskirja lisaks olevates rakendusakti kavandites seda reguleeritud ei ole. Kui sellekohast regulatsiooni hetkel kavandatud ei ole, palume täiendada eelnõu § 17 lõikes 3 sisalduvat volitusnormi näiteks järgmiselt (täiendusettepanek alla joonitud): „Isikunime muutmise toimingute täpsed</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 17 lõikes 3 sisalduvat volitusnormi on täiendatud, rakendusakti lisatakse regulatsioon, millega reguleeritakse iga nime muutmise toiminguhulka töödeldavate isikuandmete koosseis</p>

	andmekoosseisud, tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega“.	
	D. Eelnõu § 2 lõike 3 punkt 2 kohaselt kuulub töödeldavate isikuandmete hulka muu hulgas isikukood. Eelnõu kohaselt võib nimevahetus olla ka abielu lahutuse või abiellumise tulem. Eestis võib nimetatud perekonnaseisu toimingus osaleda Eestis seaduslikult viibiv isik, kes ei ole Eesti resident. Sellisel isikul puudub isikukood. Nt väliriigis sõlmitud abielu lahutamine Eestis, kus üks osapool ei ole Eesti resident. Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 2 lõike 3 punkt 2 järgnevalt: „2) isikood või sünniaeg“.	Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud. Kui muu riigi kodanik osaleb siin perekonnaseisutoimingus, siis antakse talle selles menetluses ka isikukood. Rahvastikuregistris ei ole võimalik abielu sõlmida või lahutada nii, et ühel partneritest ei ole isikukoodi. Vt rahvastikuregistri seaduse § 40 lg 3 p 2.
	E. Eelnõu § 2 lõige 4 näeb ette, et isikuandmete vastutav töötleja on nimetoiminguid tegev asutus. Juhime tähelepanu, et nimetoimingute tegemine on asutusele pandud seadusega (nt eelnõu § 17 lg 2), mitte talle volitatud ülesanne ja ta täidab oma ülesannet rahvastikuregistri kaudu, siis on ta ka rahvastikuregistri kaasvastutav töötleja ja see peaks olema sätestatud rahvastikuregistri seaduses. Ka seletuskirja kohaselt on isikuandmete vastutavad töötlejad nimetoiminguid läbiviivad asutused. Palume rahvastikuregistri seaduse § 3 lõiget 2 muuta selliselt, et seal nähtuksid registri kaasvastutavad töötlejad.	Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud. Rahvastikuregistri vastutava/kaasvastutavaja töötleja küsimusi analüüsime keskselt koos planeeritavate RRS-i muudatusega.
	F. Lõike 3 punktis 12 kasutatakse sõnastust: „12) kriminaalkorras karistatuse andmed“. Kui lugeda seletuskirja lk 19, siis võib aru saada, et silmas on peetud ka karistusregistri arhiivi kantud andmeid. Arhiivi kantud andmete kasutamiseks õiguse andmisel ei saa kasutada mõistet „karistus“. Eelnõus tuleb punkti 12 sel juhul muuta ning tuua sõnaselgelt välja ka võimalus, et töödeldakse mh ka karistusregistri arhiivi	Märkusega arvestatud. Eelnõud täiendatud ning lisatud, et töödeldakse ka karistusregistri arhiivi katud andmeid. Eelnõus ja seletuskirjas sõnakasutus ühtlustatud vastavalt märkuses esitatud ettepanekule.

	<p>kantud andmeid. Vastavalt karistusregistri seaduse § 5 lõikele 1 on registrisse kantud isiku karistusandmetel on õiguslik tähendus isiku karistatuse ja kuriteo või väärteo korduvuse arvestamisel kuni andmete kustutamiseni. Seega karistatuse mõistet saab kasutada nende andmete puhul, mis on registris kuni andmete kustutamiseni. Arhiivi kantud andmed on karistatuse puhul välistatud. Nt eelnõu § 18 lõige 5 kasutab sõnastust „kriminaalkorras karistamise andmeid“. Palume ühtlustada eelnõus ja ka seletuskirjas sõnakasutust.</p>	
	<p>3. Eelnõu § 3 sätestab isikunime mõiste, selle kasutamise korra ja nimetoimingu mõiste. A. Eelnõu § 3 lg 1 kohaselt on isiku nimi, mis on kantud dokumenti või andmekogusse. Seletuskirja kohaselt võib isikunimi põhineda muu hulgas haridust tõendavas dokumendis toodul. Leiame, et see ei pruugi olla põhjendatud olukorras, kus välisriikides välja antud sellised dokumendid ei kasuta eestikeelset tähestikku (sh š,ž, õ, ä, ö ja ü tähti). See säte pigem loob õigusselgusetust ja lubab isikul oma nime kirjutamisel põhineda välisriigis välja antud dokumendil, mis ei ole käsitletav isikut tõendava dokumendina. Teeme ettepaneku sätestada, et isiku nimi saab põhineda vaid isikut tõendavas dokumendis kirja pandul.</p>	<p>Märkusega mitteamestatud. Selgitatud.</p> <p>Rahvastikuregistrisse kantakse isikute nimesid ka perekonnaseisudokumentidelt. Kui öelda, et isikunimi saab olla üksnes isikut tõendaval dokumendil, ei oleks rahvastikuregistrisse võimalik kanda vajalikke andmeid. Iga dokument, millel on isikunimi ja millega isik tõendab mingit asjaolu (näiteks haridustaset), ei ole käsitletav isikut tõendava dokumendina, kuid seda saab kasutada andmete kandmisel haridusandmeid koondavas andmekogus. Eesti kodanikule välisriigis antud dokument, millel on tema nimi kirjutatud moonutatult, ei ole aluseks teda edaspidi dokumenteerida selle nimekujuga.</p>
	<p>B. Eelnõu § 2 lg 1 kohaselt isikunimeseaduses sätestatud nimetoimingute läbiviimiseks töödeldakse isikuandmeid, sealhulgas eriliigilisi isikuandmeid, käesolevas seaduses, perekonnaseisutoimingute seaduses ja rahvastikuregistri seaduses sätestatud alustel ja korras. Samas § 3 lg 1 kohaselt on nimetoiminguks vaid isikunime kandmine dokumenti või rahvastiku registrisse. Sellest tulenevalt on küsitav,</p>	<p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud.</p> <p>Nimetoiminguks on isikunime kandmine dokumenti või rahvastikuregistrisse õiguslikul alusel. Nimetoiminguteks on isikunime andmine (sünni registreerimisel jmt), perekonnanime vahetamine (abielu ja kooselulepinguga seotult), isikunime vahetamine (sooandmete muutmisel), isikunime muutmine (isiku</p>

	<p>miks rahvastikuregistri kande või dokumendi väljastamiseks on vajalik § 2 lg-s 3 loetletud isikuandmete küsimine. Teisalt tutvudes eelnõuga ilmneb, et nimetoiming on hoopis nime andmine, nime vahetamine ja nime muutmine ning dokumendi väljastamine või rahvastikuregistri kande tegemine on vaid menetluse tulem. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 3 lg 2 vastavalt.</p>	<p>soovil uue nime andmine), isikunime kohaldamine, ümberkirjutamine ja korrastamine (välisriigi dokumendiga seonduv).</p> <p>Kõigis nendes nimetoimingutes ei ole tõesti vaja kõiki § 2 lg-s nimetatud andmeid. Eelnõu § 2 mõte on nimetada isikuandmed, mida nimetoimingus võib töödelda, tegemist ei ole andmekoosseisuga, mis igas nimetoimingus tuleb koguda. Oleme koondanud §-i 2 kõik isikuandme töötlemisega seonduva, andmete liike ei ole jagatud nimetoimingute peatükkidesse, eristades sellega, mis andmed mis menetluses võivad töötlemisele tulla.</p> <p>Eelnõu § 17 lõikes 3 sisalduvat volitusnormi on täiendatud, rakendusakti lisatakse regulatsioon, millega reguleeritakse iga nime muutmise toimingut puhul töödeldavate isikuandmete koosseis.</p>
	<p>4. Eelnõu § 5 reguleerib piiratud teovõimega isiku nimetoiminguid. Paragrahvis selgitatakse, et piiratud teovõimega isiku nimetoimingute tegemisel lähtutakse tema huvidest ja õigustest ning võimalusel võetakse arvesse tema arvamust, mis selgitatakse välja ulatuses, milles ta on võimeline menetlusest ja selle tagajärgedest aru saama. Samas seletuskiri rõhutab: „Eelnõus ei ole expressis verbis esile toodud kohustust lähtuda lapse huvidest, kuid kohustus seda teha tuleneb lastekaitseseaduse §-dest 3 ja 21“. Eeltoodust võib tekkida arusaam, et eelnõu ja seletuskirja tekst ei ole päris üks-ühele kooskõlas, kuivõrd eelnõu tekst rõhutab seda, et lähtutakse piiratud teovõimega isiku (ehk siis sh ka lapse) huvidest. Kui peeti silmas seda, et piiratud</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 5 märgib, et võimalusel võetakse arvesse piiratud teovõimega isiku arvamust. Seletuskirja eesmärk on öelda, et kui laps väljendab selgelt soovi nime mitte muuta, vanem aga jääb soovile kindlaks, siis lapse arvamusega ei pea arvestama, lapsel ei ole vetoõigust.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud.</p>

	<p>teovõimega isiku (mh lapse) huvid ei ole (ainu)määravad ja sinna kõrvale saab võtta ka muid kaalutlusi, tuleks seda selgitada. Piiratud teovõimega täiskasvanud isiku puhul on taoline lähenemine omame toetatud otsustamissüsteemile. Eestis rakendatakse asendatud otsuse põhimõtet. Kui täiskasvanud isikul on kohus piiranud teovõimet, siis järelikult on talle määratud eestkostja, kes teeb tema asemel otsuseid selles ulatuses nagu kohus on seda võimaldanud. Kohus võib küll küsida ja arvestada isiku arvamust, aga otsuse nimevahetuse vajalikkuseks peab siiski tegema eestkostja. Palume seletuskirja täiendada eeltoodust lähtuvalt.</p>	
	<p>5. Eelnõu 2. peatükk reguleerib isikunime andmist. A. Soovime rõhutada üldiselt kogu eelnõu osas, et eelnõu peab olema kooskõlas perekonnaseadusega (edaspidi ka PKS), sh selles ettenähtud lapse parimate huvide ja identiteedi kaitse ja vanemate võrdsuse põhimõtetega ning hooldusõiguse regulatsiooniga. Vastuolude õigustamine formaalse proportsionaalsuse analüüsiga, taandades sisulise perekonnaõigusliku kaalumise haldusliku lihtsuse, nimetraditsiooni ja avaliku huvi argumentidele, ei pruugi olla põhjendatud. Leiame, et eelnõu tuleb üle vaadata ja teostada põhjalikum analüüs, mille põhjal saaks veenduda, et see vastab perekonnaseadusele ja seal kehtestatud põhimõtetele. Olenemata sellest, et ka kehtiv nimeseadus näeb ette eestkostetasutuse otsustusõiguse juhaks kui vanemad ei saavuta kokkulepet, palume selgitada, kuidas kehtiva perekonnaseadusega on kooskõlas kohalikule omavalitsusele anda seaduse alusel otsustusõigus lapse nime osas. Üldreeglina vanemate vahelised</p>	<p>Märkusega mitteamvestatud. Selgitatud.</p> <p>Kohaliku omavalitsuse õigus otsustada vastsündinule antav nimi. Olukord, kus vastsündinu vanemad ei jõua kokkuleppele lapsele antavas isikunimes, taandub PKS §-le 176, mille kohaselt kuni eestkostja määramiseni täidab eestkostja ülesandeid lapse rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne valla- või linnavalitsus, kui eestkoste seadmise eeldused on täidetud. Vastsündinu huvides on sünniandmete kandmine rahvastikuregistrisse, vanematega seose loomine. Kui vanemad siin lapse õigusi kaitsta ei suuda, on täidetud eestkoste seadmise eeldused - esindusõigust ei ole alaealise lapse kummalgi vanemal. Jah, teoreetiliselt saab öelda, et vastsündinu on alati seotud emaga ja ema kaudu ka ema abikaasaga/registreeritud elukaaslasega, kuid need asjaolud on kolmandatele isikutele kättesaadavad alles rahvastikuregistrisse vastava kande tegemisel. Antud juhul ei ole tegemist vanemate erimeelsusega</p>

	<p>erimeelsused hooldusõiguslikes küsimustes lahendab kehtivas süsteemis kohus, kes peab PKS § 123 alusel lapsesse puutuvaid asju läbi vaadates tegema esmajoonelise lapse huvidest lähtuva lahendi, arvestades kõiki asjaolusid ja asjaomaste isikute õigustatud huvi. Lapse nimi on oluline lapse elu ja identiteeti puudutav küsimus. Seega otsustus, et see õigus antakse vanemate kokkuleppe puudumisel kohalikule omavalitsusele, peab olema põhjendatud ja kooskõlas kehtiva perekonnaseaduse ning ka põhiseadusega (§ 24 ja 15). Eelnõu § 9 lõiked 2 ja 3 ning sh § 27 lõige 1 kehtestavad lapse perekonnanime andmise ja muutmise osas ranged piirangud, mille kohaselt peab laps kandma ühe vanema perekonnanime ning alaealise perekonnanime ei või muuta viisil, mille tulemusel ei kannaks laps kummagi vanema nime. Need sätted võivad olla vastuolus PKS §-st 123 tuleneva lapse parimate huvide põhimõttega, mille kohaselt peab igas last puudutavas otsuses toimuma individuaalne ja sisuline huvide kaalumine. Eelnõu normatiivne lahendus asendab selle kaalumise abstraktse eeldusega, et perekonnanime stabiilsus ja vanema nime kandmine on alati lapse huvides. Seletuskiri õigustab nimetatud piiranguid väitega, et lapse identiteedi järjepidevus ja turvatunne eeldavad perekonnanime muutmatust, kuid ei käsitle olukordi, kus lapse tegelik elukorraldus, hooldusõiguslik reaalsus või identiteeditunne võib sellele eeldatavale stabiilsusele vastu rääkida. Sama probleem kandub üle eelnõu §-desse 10 ja 11, mis annavad kohtule võimaluse anda lapsele isaduse omaksvõtu, põlvnemise tuvastamise või lapsendamise korral uus perekonnanimi, kuid seovad selle võimaluse taas</p>	<p>hooldusõiguse osas – siin kindlasti ei otsusta kohalik omavalitsus. Kui vanemad ei ole nõus kohaliku omavalitsuse korraldusega, on neil võimalik see halduskohtus vaidlustada, samuti on lapse nime hiljem võimalik nimemuutmise menetluses muuta. Ka perekonnaseisutoimingute seaduse (edaspidi <i>PKTS</i>) § 22 lg 4 lähtub samast, eestkoste seadmise eelduste täitmise loogikast, kui annab eestkostja ülesandeid täitvale valla- või linnavalitsusele õiguse esitada sünni registreerimise avaldus. Seletuskirja on täiendatud vastavate selgitustega.</p> <p>Lapse perekonnanime muutmise piirang. Lapse tegelik elukorraldus, hooldusõiguslik reaalsus või identiteeditunne ei saa määrata kantavat perekonnanime. Laste õiguste konventsiooni artikkel 8 kohaselt kohustuvad osalisriigid austama lapse õigust säilitada oma seadusega tunnustatud identiteet, sealhulgas kodakondsus, nimi ja perekondlikud suhted ilma ebaseadusliku vahelesegamiseta. Kuna laps saab sünnil vanema perekonnanime, mis määrab tema identiteedi, siis on loomulik, et kuni täisealiseks saamiseni on ta vanemaga perekonnanime kaudu seotud. Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 29. oktoobri 2014. a kohtumäärusest asjas 3-2-1-96-14, milles muu hulgas märgitakse: „<i>Lisaks märgib kolleegium, et isegi juhul, kui avaldaja saaks õiguse otsustada laste perekonnanime muutmise üle, võiks laste perekonnanime muutmise olemine olla takistatud lapse perekonnanime kohta seaduses sätestatud piirangute tõttu. Lapsele perekonnanime andmine ja selle muutmise on reguleeritud nimeseaduses. NS § 8 lg 1 järgi antakse lapsele vanemate ühise perekonnanime korral</i></p>
--	--	--

	<p>rangete nimereeglitega, mitte lapse huvide sisulise hindamisega. Kuigi vormiliselt on otsustaja kohus, on sisuline kaalutlusruum eelnõus kitsendatud. Eeltoodust tulenevalt võib olla vastuolu PKS-iga, kui lapse huve ei saa eraldi välja selgitada ja põhjendada. Palume seletuskirjas eelnõus kavandatud lahendusi põhjalikumalt põhjendada, arvestades eeltoodut.</p>	<p><i>vanemate perekonnanimi, vanemate erinevate perekonnanimedele korral ühe vanema perekonnanimi ja seadusliku isa puudumise korral ema perekonnanimi. Seega antakse lapsele tema vanema(te) perekonnanimi ja see näitab lapse perekondlikku kuuluvust. Lapse perekonnanime muutmise ei ole, arvestades lapse nime kontinuiteedi põhimõtet, üldjuhul ilma seaduses sätestatud aluseta lubatud. Nimeseaduse järgi on lubatud anda lapsele uus perekonnanimi eelkõige juhul, kui toimuvad õiguslikud muudatused lapse perekondlikes suhetes, sh lapse põlvnemist (NS § 8¹) või lapsendamist (NS §-d 13 ja 14) puudutavalt. Lisaks saab vanem taotleda lapsele uue perekonnanime andmist olukorras, kus vanem taotleb endale uut perekonnanime (NS § 16 lg 1). Muudel juhtudel ei näe nimeseadus ette lapse perekonnanime muutmise võimalust.“. Samast loogikast lähtuvad eelnõu §-d 10 ja 11 – kohtule antakse teadlikult õigust otsustada perekonnanime üle vaid sünni registreerimisel kehtivate reeglite ulatuses. Jättes kohtule nendes menetluses vabad käed viiks see olukorrani, kus kohus saaks teha otsuseid eelnõu 4. peatüki alusel, mis ei ole aga mõistlik. Hoolimata sellest, et eestkostja on perekonnaseaduse § 179 lõike 1 kohaselt eestkostetava seaduslik esindaja ja talle kuulub perekonnaseaduse § 172 alusel eestkostetava isikuhooldus- ja varahooldusõigus, ei ole eestkostjal õigus muuta eestkostetava nime. Eestkoste määratakse lapsele vajadusel (lapsel puuduvad esindusõiguslikud vanemad) ja tähtajaliselt (maksimaalselt täisealiseks saamiseni). Eestkostja peres elamine ei pruugi olla lõplik lahendus lapse elukorraldusele, sest võimalik on näiteks eestkostja vahetamine või vabastamine ning lapse elu korraldamine</i></p>
--	--	--

		<p>sotsiaalhoolekandeteenuste kaudu. Eestkoste eesmärk on anda lapsele esindusõiguslik isik, kes vastutab tema heaolu ja arengu eest, samuti anda lapsele kasvamiseks kodu, kus on reaalsed peresuhted ja pereelu (võrdlusena asendushooldusteenused, kus lapsed elavad asutuses ja nende eest hoolitsevad palgalised töötajad). Eestkostjat seob juriidiliselt eestkostetavaga kohtumäärus ning ta vastutab eestkoste kohase teostamise eest. Eestkostetava uue identiteedi loomine ei ole lubatud. Seletuskirja on vastavalt täiendatud.</p>
	<p>B. Eelnõu sätted, mis seonduvad kohtupoolsete toimingutega (lisaks 2. ptk sätetele ka eelnõu § 15), ei vasta tsiviilkohtumenetluse põhimõtetele ega tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) regulatsioonile. TsMS § 4 lg 1 kohaselt menetleb kohus tsiviilasja üksnes juhul, kui seaduses sätestatud korras on esitatud hagi või muu avaldus, ning üksnes seaduses sätestatud juhul menetleb kohus tsiviilasja omal algatusel. Lõike 2 kohaselt määravad hagimenetluses pooled vaidluse eseme ja menetluse käigu ning otsustavad taotluste ja kaebuste esitamise. Eelnõu § 10 lõiked 2 ja 3 ja § 11 annavad kohtule õiguse anda lapsele nimi, mis viitab seadusandja soovile anda kohtule omal algatusel asja menetlemise õiguse, mis aga on vastuolus hagimenetluse loogikaga. Eelnimetatud sätetes viidatud tsiviilasjad (ja ka §-s 15 toodud tsiviilasjad) on üldreeglina hagimenetluses menetletavad tsiviilasjad (v.a lapsendamisega seonduvad asjad, mida menetletakse hagita menetluses, TsMS § 550 lg 1 p 3). Hagiasjades menetlusõiguste käsutamise piirangud ja kohtule omal algatusel isiku õigustesse sekkumise võimaluste vajalikkust ja proportsionaalsust tuleb</p>	<p>Märkusega osaliselt arvestatud. Selgitatud.</p> <p>Eelnõu kohaldamisala puudutavaid sätteid on täiendatud ning lisatud on viide, et kohtumenetlusel kohaldub TsMS. Siseministerium on teadlik, et kohus saab menetleda vaid neid taotlusi, mida pooled esitavad ning eelnõu tekst ega mõte ei eeldagi muud, vajalikuks ei peetud korrata üle teiste seadustega juba reguleeritud. Samas võib sellistes menetluses olla kohtu initsiatiiv oluline, mitte küll asju taotluseta lahendada, aga juhtida poolte tähelepanu ka nimeküsimustele.</p>

	<p>analüüsida ja põhjendada. Arvestades, et TsMS § 4 lg 1 teises lauses kohtu omal algatusel asjade lahendamine on väga erandlik ka hagita asjades, tuleb kõik viidatud eelnõu sätted tsiviilkohtumenetluse regulatsiooni ja põhimõtetest lähtuvalt läbi mõelda, vajadusel ümber sõnastada ning sellest lähtuvalt ka seletuskirja täiendada. Eelnevaga seonduvalt palume edaspidi ja igakordselt eelnõud, mis puudutavad kohtupoolseid toiminguid edastada ka kohtutele (kõigile astmetele). Palume edastada ka käesolev eelnõu arvamuse avaldamiseks ka kohtutele.</p>	
	<p>6. Eelnõu § 18 lõiked 2 ja 3 sätestavad piirangud isikunime muutmisel. Nimetatud sätetest ei selgu, kuidas arvestatakse samaväärse süüteo toimepanemisega välisriigis. Eelnõu kohaselt arvestatakse vaid Eestis toimepanduga. Palume seletuskirjas välja tuua, kas ja kuidas arvestatakse välisriigis toime pandud süütegudega.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Seletuskirja täiendatud, lisatud on selgitused, et välisriigis toimepandud süütegudega ei arvestata, kuidas andmeid välisriigis karistatuse kohta keskselt ei koguta.</p>
	<p>7. Eelnõu § 23 näeb ette isikunime muutmise automaatse otsustamise. A. Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklist 22 tuleneval võib teha automatiseeritud töötlusel põhineva otsuse üksnes juhul, kui seaduses on ette nähtud ka asjakohased meetmed andmesubjekti õiguste ja vabaduste ning õigustatud huvide kaitsmiseks. JDM on saatnud kooskõlastamisele haldusmenetluse seaduse ja avaliku teabe seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega nähakse ette kaitsemeetmed automaatseks haldusmenetluseks. Kuni aga puudub üldseaduse tasandi regulatsioon automaatse haldusmenetluse kohta, seni tuleb kaitsemeetmed näha ette eriseaduses. Palume täiendada kavandatavat eelnõu § 23 näiteks</p>	<p>Mittearvestatud. Selgitatud.</p> <p>JDM-ga kohtumistel jõuti kokkuleppele et eelnõud ei ole vaja täiendada väljapakutud sõnastuses, seoses haldusmenetluse seaduse ja avaliku teabe seaduse eelnõu teksti muudatusega.</p>

	<p>järgmiselt: „(3) Siseministerium tagab, et avalduse esitajat teavitatakse õigusest igal ajal vahetule isiklikule kontaktile haldusorgani nimel tegutseva isikuga. (4) Otsuses märgitakse, et see on antud automaatselt. Otsuse andmisel ei kohaldata nõuet märkida selles haldusorgani juhi või tema volitatud isiku nimi ja kinnitada see tema allkirjaga, kuid selles märgitakse haldusorgani kontaktandmed. Otsusele lisatakse e-tempel. (5) Otsuse tegemise korral avaldatakse nende andmekogude nimetused, milles sisalduvaid isikuandmeid on kasutatud ning lisatakse kasutatud otsustuspõhimõtete ja kriteeriumide selgitus sellises ulatuses, mis võimaldab avalduse esitajal mõista otsuse aluseid.“.</p>	
	<p>B. Nimetatud säte võib olla vastuolus perekonnaõiguse kaalutusõiguse olemusega olukordades, kus nimemuutus puudutab alaealist või perekondlikku identiteeti. Kuigi § 23 lõike 1 punkt 6 näeb ette, et automaatotsust ei tehta juhul, kui on vaja alaealise arvamust välja selgitada, ei taga see tegelikkuses lapse huvide sisulist kaalumist, vaid üksnes menetlusliku eeltingimuse kontrolli. Palume seletuskirjas selgitada regulatsiooni vastavust perekonnaõiguse põhimõtetele.</p>	<p>Märkusega mittearvestatud. Selgitatud. Lapse huvide tegelik kaalumine on kirjas eelnõu §-s 5. § 23 lg 1 p 6 on tõesti vaid menetluslikule sammule viitamine.</p>
	<p>8. Eelnõu § 27 lõike 3 punkti 6 kohaselt ei anta perekonnanimeks nime, mis on Eestis kaubamärgina kaitstav tähis. Eelnõu seletuskirjas on ainus põhjendus § 27 lõike 3 p-le 6 see, et sätte eesmärk on tagada õigusselgus ja see, et eristada inimeste nimesid juriidilistest isikutest. Esiteks on selline põhjendus ebapiisav – puudub selgitus selle kohta, kuidas selline säte aitab inimeste nimesid juriidilistest isikutest eristada. Teiseks, selline põhjendus on ka ebakorrekne</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 27 lõige 3 punktiga 6 ettenähtud piirang on eelnõust eemaldatud.</p>

ega vasta sätte sisule. Sätte sisuks on reguleerida seda, et perekonnanimi ei saa olla kaubamärk. Sättes ei reguleerita seda, et perekonnanimi ei saa olla juriidilise isiku nimi. Lisaks ei ole seletuskirjas põhjenduseks toodud ka seda, et soov on eristada inimese nime juriidilise isiku nimest, vaid juriidilisest isikust, kui sellisest. Jääb arusaamatuks, mida siin mõeldud on. Kolmandaks, jääb seda selgitust lugedes arusaam, et segi on aetud kaubamärk ja juriidilise isiku nimi (eraõiguslike juriidiliste isikute puhul ärinimi) ning eelnõu koostaja samastab neid. Jääb mulje, et eelnõu koostaja hinnangul registreerivad juriidilised isikud omale alati sellised kaubamärgid, mis on identsed nende nimega/ärinimega, kuid väga paljudel juhtudel see nii ei ole. Juriidilise isiku nimi/ärinimi ja kaubamärk on kaks erinevat asja ja need võivad, aga ei pruugi kattuda. Äriseadustiku (edaspidi ÄS) § 7 kohaselt on ärinimi ehk firma äriregistrisse kantud nimi, mille all ettevõtja tegutseb. Kaubamärgiseaduse (edaspidi KaMS) § 3 kohaselt on kaubamärk tähis, millega on võimalik eristada ühe isiku kaupa või teenust teise isiku samaliigilisest kaubast või teenusest. Seega, kui ärinimi tähistab ettevõtja nime, siis kaubamärgiga tähistatakse kaupu ja teenuseid, mida ettevõtja oma tegevuse käigus pakub. Näiteks AS-ile Eesti Pagari kuulub üle 30 kehtiva kaubamärgi, millest enamus ei sisalda sõnu „Eesti Pagar“, vaid sõnu, mida leivatootja kasutab oma toodete tähistamiseks (nt on AS Eesti Pagari nimele registreeritud kaubamärgid PERENAISE SAI, Önne leib, TERATASKU jne). Kaubamärgi andmebaas asub siin: <https://andmebaas.epa.ee/avalik/#/trademarks>. Võttes aluseks eelnõu sätte, et perekonnanimes ei tohi

	<p>kasutada kaubamärgina kaitstavat tähist, siis see tähendab, et see keeld ei hõlma mitte juriidilise isiku nime kasutust, vaid konkreetse kauba või teenuse tähistamiseks registreeritud kaubamärgi kasutamist (eeltoodud näite puhul see tähendaks, et isiku perekonnanimeks ei saaks anda Teratasku, kuid mitte seda, et tema perekonnanimeks ei saaks olla Eesti Pagar). Seega antud juhul ei lähe eelnõu säte ja seletuskirjas toodud selgitus omavahel kokku, kuna tegelikult selline piirang ei aita inimeste nimesid eristada juriidilistest isikutest ega nende nimedest, vaid üksnes kaubamärkidest. Neljandaks, jääb mulje, et eelnõu koostaja on arvamusel, et kaubamärgid saavad kuuluda üksnes juriidilistele isikutele ja kujutavad endast üksnes sõnu. Esiteks võivad kaubamärgid kuuluda nii juriidilistele kui ka füüsilistele isikutele, ja teiseks ei ole kaubamärgid üksnes sõnalised. Kaubamärke on väga palju erinevaid liike. Patendiameti veebilehel on toodud hea ülevaade koos näidetega sellest, millist liiki kaubamärke kaitstakse (nt sõnamärk, kujutismärk, ruumiline märk, helimärk, liikumismärk jne, vt ka https://www.epa.ee/kaubamargid/vaja-teada-enne-taotluseesitamist/kaubamargiliigid#sm). Seega ei ole korrektne sätestada, et perekonnanimeks ei saa anda nime, mis on Eestis kaubamärgina kaitstav tähis, kuna see hõlmaks kõiki kaubamärgiliike ja mh siis tähendaks ka seda, et perekonnanimi ei või sisaldada nt helimärki, mis aga ei loo kuidagi juurde õigusselgust. Kuna reaalsuses ei saa kellegi nimi helimärki sisaldada, siis loob selline regulatsioon just õigusselgusetust juurde ega ole ka kooskõlas seletuskirjas toodud õigusselguse saavutamise eesmärgiga. Lisaks juhib JDM tähelepanu,</p>	
--	--	--

	<p>et eelnõuga loodav säte erineb oluliselt kehtiva nimeseaduse § 171 lg 3 punktis 7 sõnastusest, kus on reguleeritud, et uueks perekonnanimeks ei või olla „üldtuntud registreeritud kaubamärgis sisalduv kaitstud sõnaline osa“. Ehk kehtiva seaduse kohaselt piiratakse perekonnanimes kaubamärgi sisalduva sõnalise osa kasutamist, mitte kaubamärgi kui terviku kasutamise keelamist. Kehtiva seaduse säte on selles osas seega selgem, kuna sellest saab aru, et mõte on keelata just kaubamärgi sõnaline osa – ehk see hõlmaks nii pelgalt sõnamärke (nt Teratasku) kui ka kombineeritud märke, mis koosneb nii kujutisest (logo) kui ka sõnast. Küll aga on meie hinnangul ka kehtiva nimeseaduse § 171 lg 3 punkti 7 sõnastus problemaatiline ja ebatäpne, kuna seal kasutatakse sõnastust „üldtuntud registreeritud kaubamärk“. Eristatakse kaht kaubamärgi kaitstuse liiki: registreeritud kaubamärk ja üldtuntud kaubamärk. Registreeritud kaubamärk on see, mis on kantud kaubamärgi registrisse (see võib, aga ei pruugi ühtlasi olla ka avalikkusele üldtuntud). Üldtuntud kaubamärk on see, mis on avalikkusele laialdaselt tuntud (nt Coca Cola), kuid ta ei pruugi olla registreeritud. Kaubamärgi üldtuntust tunnistatakse konkreetse vaidluse käigus (KaMS § 7) ning seda ei kaitsta per se. Kehtiva seaduse sõnastuses on need kaks asja kokku pandud, kasutades „üldtuntud registreeritud kaubamärk“. Juhul, kui eelnõu koostaja plaanib eeskujuks võtta kehtiva seaduse sõnastuse, tuleks täpsemalt analüüsida, mida mõeldakse ja mida uue eelnõuga piirata tahetakse. Kui soov on keelata perekonnanimes üldtuntud kaubamärgi kasutamine, on praktikas raske ette kujutada, kuidas seda tagada, kuna üldtuntust tunnistatakse vaid</p>	
--	--	--

	<p>konkreetses õigusliku vaidluse menetluse raames. Täiendavalt juhime tähelepanu, et kehtiva nimeseaduse § 171 lg 3 punkti 7 kohaselt ei või uus perekonnanimi olla „juriidilisele isikule viitav nimi“, mida eelnõus ei ole. Jääb selgusetuks, miks selline valik on tehtud. Arvestades, et eelnõu koostaja on seletuskirjas § 27 lg 3 punkti 6 põhjenduseks toonud, et eesmärk on eristada inimeste nimesid just juriidilistest isikutest (nende nimedest?), siis see punkt kehtivast seadusest aitaks seda saavutada. Seega tundub, et on valesti mõistetud, mis on kaubamärk ja mis on juriidilise isiku nimi (ehk ärinimi, mille kasutamise keeld on eelnõuga välja võetud). Perekonnanimes kaubamärgi kasutamine tagab üksnes perekonnanime eristamise kaupadest ja teenustest, mida vastava kaubamärgiga tähistatakse, mitte juriidilisest isikust või tema nimest. Lisaks toome võrdluseks välja, et äriseadustikus on ka ärinime valikule ette nähtud piirangud, mis puudutavad kaubamärki. ÄS § 12 lg 3 kohaselt ei tohi ärinimes kasutada Eestis kaubamärgina kaitstavat sõnalist, tähelist või numbrilist tähist või nende kombinatsiooni ilma kaubamärgi omaniku notariaalselt kinnitatud nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui ettevõtja tegutseb tegevusaladel, mille suhtes kaubamärk ei ole kaitstud. Samuti palume selgitada, kas on kaalutud varianti, et perekonnanimes võib olla lubatud kasutada kaubamärgi sõnalist osa kaubamärgiomaniku nõusolekul. Kuna ÄS-i puhul on selline variant olemas, siis ehk tasuks analüüsida, kas ka perekonnanime valikul sellist varianti (st kaubamärgiomaniku nõusolekut perekonnanimes kaubamärgi kasutamiseks) võimaldada, eeldusel, et see vastab muudele</p>	
--	---	--

	<p>perekonnanimele ettenähtud nõuetele. Kui eelnõu koostaja leiab, et sellise erandi tegemine ei ole õigustatud, palume seda põhjendada. Ühtlasi märgime, et kui perekonnanimi ei saa olla kaubamärk, tähendab see, et perekonnanime andmise menetluse raames tuleb teha otsingud Eestis kehtivate kaubamärkide andmebaasis ja Euroopa Liidus kehtivate kaubamärkide andmebaasis ning seda tuleks ka seletuskirjas, sh mõjude peatükis, käsitleda, kuna sellega kaasneb ametnikule ajakulu. Samuti palume seletuskirjas käsitleda, kui palju on Eestis kehtivaid, sh Euroopa Liidus kehtivaid kaubamärke, et oleks üheselt selge, millises ulatuses selline piirang piirab perekonnanime valikut. Samuti palume seletuskirjas käsitleda, kui palju praktikas seni on olnud juhtumeid, kus perekonnanime andmisest on keeldutud seetõttu, et selleks on kaubamärgis sisalduv kaitstud sõnaline osa (kehtiva nimeseaduse § 171 lg 3 p 7). Selle järgi saaks ka hinnata, kas selline piirang on (üldse) vajalik ning täidab oma eesmärgi. Väljapakutud regulatsiooni puhul jääb arusaamatuks, kuidas seda piirangut praktikas rakendatakse. Juhul kui isikule siiski antakse perekonnanimi, milleks on kaubamärk (või kaubamärgis sisalduv sõnaline osa), jääb selgusetuks, milliseid nõudeid saab kaubamärgiomanik esitada ja kelle vastu. Hetkel näib, et selliseid tagajärgi eelnõus ega kehtivas nimeseaduses reguleeritud pole. Palume ka seda seletuskirjas käsitleda. Eeltoodust tulenevalt palume muuta eelnõu ja täiendada seletuskirja.</p>	
	<p>9. Eelnõu § 28 reguleerib perekonnanime muutmise keeldumise aluseid. Eelnõu menetlemisel tuleb arvestada, et käesoleva eelnõuga paralleelselt on töös</p>	<p>Märkusega mittearvestatud. Selgitatud.</p>

	<p>Riigikogu õiguskomisjoni algatatud nimeseaduse eelnõu, millega seatakse teatud kuritegude eest karistatud isikutele eluaegne nime vahetamise piirang. Ebakõlade vältimiseks tasuks neid kaht eelnõu koos menetleda (eelduslikult üheks eelnõuks siduda). Kui eelnõusid menetleda koos, tuleks läbi mõelda ka küsimus sellest, kas lõppastmes tuleb erisätteks pidada absoluutset nimevahetamise keeldu (Õiguskomisjon on pigem seda silmas pidanud seletuskirja pinnalt) või sätet, mis lubab abiellumise ja lahutuse korral ikkagi perekonnanime muuta. Sõltuvalt lahendusest tuleks eelduslikult täiendada eelnõu §-i 28 viitega sellele absoluutsele keelule või leidma mõne muu normitehnilise lahenduse. Lisaks märgime potentsiaalse ohukohana, et (fiktiiv)abielud võimaldaks piirangu eesmärgist väga lihtsasti mööda minna ja me ei pea sellist erandit isegi hüvede kaalumise järgselt põhjendatuks, eriti kuna uue nimeseaduse eelnõu § 18 lg 2 nimetatud kuritegude korral oleks nimevahetuse piirang niikuinii tähtajaline (vt lähemalt karistusregistri seaduse (edaspidi KarRS) § 24 lg 1). Praktikast on teada näited, mille puhul on isegi veel vanglas viibiv kinnipeetav korduvalt nime muutnud. See tähendab, et lõpuni pole jälgede segamisel abi isegi piirangust, mille kohaselt saab üldjuhul nime vahetada vaid üks kord (kehtiva nimeseaduse § 16 lg 4 ja uue versiooni § 29). Ikka leitakse mõni (raskesti kontrollitav) põhjendus või siis esitatakse lõputuid taotlusi, mille ametnik peab sisuliselt läbi vaatama (eluaegsete piirangute juurde on Õiguskomisjon lisanud sätte, mille kohaselt jäetakse need taotlused läbi vaatamata). Eeltoodust lähtuvalt palume sõnastada eelnõu selliselt, et nime muutmise</p>	<p>Siseministerium jääb selle juurde, et karistatute piirang on üksnes isiku avalduse alusel nimemuutmise menetluses ning perekonnaseisutoimingutes on need isikud võrdsed kõigi teistega. Isiku perekonnanime saab muutuda ka põlvnemisega, sooandmete muutmise – seada kõigis nendes olukordades normiks üksnes topeltnimede kandmine ei ole põhjendatud. Selgitame, et ka praeguse eelnõu kohaselt, kui isik ei ole õigustatud isikunime muuta, jäetakse tema avaldus läbi vaatamata (eelnõu § 18 lg 6).</p>
--	---	---

	<p>piirangust hõlmatud isikud saaks abiellumisel perekonnanime muuta üksnes abielu eel viimati kantud perekonnanime täiendamise teel abikaasa perekonnanimega (kehtiva nimeseaduse § 10 lg 2 p 2).</p>	
	<p>10. Eelnõu §-ga 35 nähakse ette isikunimekomisjoni moodustamine. Palume seletuskirjas selgitada, kas ja kuidas on moodustatud komisjon teabevaldaja avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 5 mõttes, kas tal on juurdepääs asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabele ning kas tema loodud teave on avalik teave. Näiteks annab eelnõu § 35 lõige 3 annab komisjonile õiguse oma ülesannete täitmiseks saada nimetoimingute küsimustes riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutustelt vastuseid. Riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutused on teabevaldajad AvTS-i mõttes. Tekib küsimus, et kui komisjon küsib asutusesiseseks kasutamiseks (edaspidi AK) mõeldud teavet, kas asutuse juhil lasub kohustus vastavat teavet anda või kehtib siin jätkuvalt AvTS-iga ette nähtud asutuse juhi otsustada, kas AK-teave väljastada. Palume seletuskirja täiendada vastavate selgitustega.</p>	<p>Märkusega arvestatud.</p> <p>Eelnõu § 35 lõiget 1 on täiendatud, „...<i>minister moodustab ministeeriumi valitsemisalasse käskkirjaga...</i>“</p> <p>Seletuskirja on täiendatud vastavate selgitustega:</p> <p>Komisjon ei ole iseseisev teabevaldaja avaliku teabe seaduse § 5 mõttes, isikunimekomisjoni tegevuse raames loodav teave on osa ministeeriumi teabest. Komisjonil on oma ülesannete täitmiseks õigus tutvuda menetlusmaterjalide ja muude andmetega, sealhulgas asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabega, ulatuses, mis on vajalik tema pädevuse teostamiseks. Komisjoni liikmetele laienevad seejuures ametisaladuse hoidmise ning isikuandmete kaitse nõuded.</p> <p>Komisjoni tegevuse käigus loodud dokumendid, sealhulgas arvamused ja protokollid, on avaliku ülesande täitmisel loodud teave ning kuuluvad avaliku teabe hulka. Samas võib selline teave sisaldada juurdepääsupiiranguga andmeid (näiteks isikuandmed) ning selle avalikustamisel kohaldatakse avaliku teabe seadusest tulenevaid piiranguid.</p> <p>Selgitame, et isikunimekomisjon täidab avalikku ülesannet ning tegutseb valdkonna eest vastutava ministri valitsemisalal. Komisjoni ülesannete täitmiseks on tal</p>

		õigus saada riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt teavet, sealhulgas asutusesiseseks kasutamiseks tunnustatud teavet, kui see on vajalik konkreetse nimetoimingu või vaidluse lahendamiseks.
	11. Seletuskirja 4. osas käsitletakse eelnõu terminoloogiat, sh isikunime kui uut terminit. Seletuskirja 2.3 alaosas tuuakse välja, et eelnõu koostamisel on võimaluse korral arvestatud väljatöötamiskavatsuse kohta esitatud ettepanekutega. Enne käesoleva eelnõu väljatöötamist valmis 2020. aastal nimeseaduse terviktekst, mis ministeeriumite poolt kooskõlastati ja mis esitati Vabariigi Valitsusele ning milles sisalduvatest põhimõtetest on eelnõu koostajad ka lähtunud. Seletuskirjast ei selgu, mis etapis ja miks otsustati „nimeseaduse“ asemel hakata kasutama „isikunimeseadus“ ning miks kehtiva seaduse termineid, mõisteid enam ei kasutata. Palume seletuskirja täiendada.	Märkusega arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.
	II. Täiendavad märkused 12. Uus isikunimeseadus peab tagama, et toimima jääksid juba olemasolevad (sündmus)teenused isikule nime andmisel (lapse sünni teenus) ning nime muutmisel. Samuti peab eelnõu toetama ka tulevikus arendatavaid (sündmus) teenuseid, mis on seotud isikute nimedega. Palume seletuskirja täiendada, avades seost olemasolevate ja kavandatavate teenustega.	Märkusega arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.
	13. Varasematel kooskõlastusringidel on nimeseaduse muutmise eelnõu seletuskirjades esitatud statistikat eelnõu sotsiaalse mõjude osas. Nimelt: „Mõju sihtrühm: isikud, kes soovivad oma nime muuta, kuid kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku §-s 89, 90, 91, 911, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 981, 99, 100, 1001, 101, 102, 1021	Märkusega arvestatud. Karistusregistrilt on küsitud ja eelnõu seletuskirja lisatud kaasajastatud statistika.

	<p>, 1022 , 1023 , 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114 või 1181 , § 133 lõikes 2, § 134 lõikes 2, §-s 135, 141 või 142, § 143 lõikes 2, § 1431 lõike 2 punktis 1 või §-s 1432 , 145, 1451 , 146, 175, 1751 , 176, 177, 1771 , 178, 1781 , 179, 184, 185, 187, 231, 232, 233, 234, 2341 , 2342 , 235, 2351 , 2352 , 2353 , 236, 237, 2371 , 2372 , 2373 , 2374 , 2375 , 2376 , 238, 255, 256, 268, 394, 403, 404, 405, 414, 415 või 418 sätestatud süüteo ja kelle karistusandmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Käesoleval juhul on piiratud teatud süütegusid toimepannud isikute vabadust oma nime muuta ehk on piiratud nende isikute põhiõigust vabale eneseteostusele. Sihtrühma suurus on väike, sest karistusseadustiku §s 89, 90, 91, 911 , 92, 93, 95, 96, 97, 98, 981 , 99, 100, 1001 , 101, 102, 1021 , 1022 , 1023 , 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114 või 1181 , § 133 lõikes 2, § 134 lõikes 2, §-s 135, 141 või 142, § 143 lõikes 2, § 1431 lõike 2 punktis 1 või §-s 1432 , 145, 1451 , 146, 175, 1751 , 176, 177, 1771 , 178, 1781 , 179, 184, 185, 187, 231, 232, 233, 234, 2341 , 2342 , 235, 2351 , 2352 , 2353 , 236, 237, 2371 , 2372 , 2373 , 2374 , 2375 , 2376 , 238, 255, 256, 268, 394, 403, 404, 405, 414, 415 või 418 sätestatud süütegude eest süüdimõistetud inimesi on vähem kui 5% elanikest. Isikuid, kellel on 2020. aasta mai seisuga kehtiv karistus eelpool välja toodud kvalifikatsioonide alusel, on kokku u 6000. Täieliku statistikat selle kohta, kui palju taotlusi esitasid uue isikunime saamiseks inimesed, kes on süüdimõistetud eespool nimetatud süütegudes, ei ole võimalik olnud teha, kuivõrd andmeid uue isikunime taotlJDM tegi märkuse, milles palusime 2020. a statistikat</p>	
--	--	--

	<p>värskendada või selgitada, miks on esitatud viie aasta tagused andmed. Järgmisel kooskõlastusringil oli nimeseaduse versioonist see number välja jäetud. Ka käesolev eelnõu ei sisalda numbrit 6000. Eeldatavasti ei ole vähemalt 6000 isikut vahepealsel ajal olematuks muutunud. Palume selgitada, kas varasemalt esitatud number oli väär ja seetõttu seda enam ei kasutata ka käesoleva eelnõu seletuskirjas.</p>	
	<p>III. Normitehnilised, terminoloogilised ja mõjumärkused 14. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja terminoloogiliste märkustega ning märkustega eelnõu mõjuanalüüsi kohta. Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.</p>	<p>Arvestatud.</p>